Свобода Народам!

Свобода Людині!

Київ Проти Москви!

ЗБІРНИК МАТЕРІЯЛІВ

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 40-ОЇ РІЧНИЦІ

АКТУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

30. ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

1941 – 1981

FORTIETH ANNIVERSARY

OF THE PROCLAMATION OF RESTORATION OF THE INDEPENDENCE OF UKRAINE 30th JUNE, 1941.

КОМІТЕТ ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 40-ОЇ РІЧНИЦІ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ 30. 6. 1941

СВОБОДА НАРОДАМ! СВОБОДА ЛЮДИНІ!

КИЇВ ПРОТИ МОСКВИ!

З Б І Р Н И К М А Т Е Р Я Л І В

відзначення 40-ття відновлення
АКТУ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
30. ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

1941 - 1981

FORTIETH ANNIVERSARY
OF THE PROCLAMATION OF RESTORATION OF THE
INDEPENDENCE OF UKRAINE 30th JUNE, 1941.

Ю В І Л Е Й Н И Й К О М І Т Е Т
ВІДЗНАЧЕННЯ СОРОКЛІТТЯ АКТУ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ
30 ЧЕРВНЯ 1941 р.

СВЯТОЧНА ГРОМАДО!

40 років тому, 30 червня 1941 року, після розвалу польської держави і після страхіть першої московсько-большевицької окупації Західньо-Українських Земель, над городом Львовом, столицею Західної України, замаяв блакитно-жовтий прапор вільної Української Держави.

На хвилях Львівської радіостації ім.Євгена Коновальця рознеслась блискавкою вістка по всіх Землях України і по всьому світі,що в дні 30 червня 1941 р., за ініціятивою Організації Українських Націоналістів, на Національних Зборах у Львові проголошено відновлення Української Держави, а Головою новоствореного уряду став Ярослав Стецько.

Акт відновлення Української Державности був визовом для двох наймогутніших імперіялістичних потуг того часу - большевицької Москви і гітлерівської Німеччини. Цей Акт засвідчив перед цілим світом, що справжнім господарем на українських землях є український народ,який має право і бажає сам вирішувати про власну долю.

Гітлерівська Німеччина, якої армії посувалися на схід, мусіла виявити свої справжні колоніяльні наміри супроти України. Ліквідуючи український уряд і арештуючи прем"єра Ярослава Стецька, вона вступила у війну з українським народом.

Почався період надзвичайно важкої і героїчної боротьби Української Нації за свою волю проти двох нечувано жорстоких тираній. У ній проявилася величезна життєва сила і нестримне бажання волі, які по нині непогасли в українському народі і які є певною запорукою для остаточної перемоги.

Відкриваючи сьогодні на чужині відзначення 40-ття славного АКТУ 30 Червня 1941 року,ми клонемо свої голови перед творцями цього Акту і перед тінями Знаних і Незнаних Героїв, які поклали своє життя за волю Українського Народу в жорстокій боротьбі проти гітлерівсько-німецьких і московсько-большевицьких грабіжників-окупантів.

40 ліття АКТУ 30 червня 1941 року відзначуємо з надією, що Українська Нація осягне вневдовзі свою волю і державну незалежність.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ
ВІДЗНАЧЕННЯ 40-ття ВІДНОВЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ АКТОМ 30 ЧЕРВНЯ 1941 р.

СЛОВО ГОЛОВИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Борці за національно-державну незалежність,
свободу та гідність людини!

Вітаю Вас з нагоди 40 ліття Проголошення Відновлення Української Державности Актом 30-го червня 1941 р.

Вітаю тих нечисленних, які ще остались при житті, бравши активну участь в цьому історичному Акті. Вітаю їх послідовників, які спільно в одних лавах продовжують гігантний змаг за недовершене діло.

Зокрема ж у сьогоднішньому дні усі ми клонимо голови перед нашим геройським народом, якого чином був 30 червня 1941 р., за який він, у нав"язанні й продовженні до 22-го січня 1918-19 рр., довгих 40 років, у надлюдському змаганні проти ворога всього волелюбного світу - Росії, безкомпромісово стоїть.

Ми віддаємо честь усім тим, що загинули в бою чи стали замучені німецькими і російськими окупантами за ПРАВА нації, задокументовані Актом 30 червня 1941 року.

Ми віддаємо честь сучасній геройській молодій генерації України всіх прошарків народу, яка - не зважаючи на жахливий терор фізичний і духовий - продовжує переможну боротьбу за Українську Правду на Українській землі й за перемогу Божої Правди взагалі у світі.

У найстрашнішій темряві зудару на наших землях двоє найбільших воєнних потуг - нацистської Німеччини і Росії, і двох найбільш варварських, людоненависницьких загарбників, Україна, єдина в той час в Европі, Актом 30 червня 1941 р. кинула визов обом тираніям, вказуючи шлях волелюбному людству стати в спільний, єдиний фронт з уярмленими націями проти обидвох деспотій - німецької і російської!

Політична програма заходу в другій світовій війні, а мілітарна й політична виграна Росії мають свою первопричину у відкиненні Заходом ВИЗВОЛЬНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УКРАЇНИ, задокументовану Історичним Актом, якого річницю сьогодні відзначуємо.

Ця концепція України незмінно актуальна сьогодні, хоча умови змінилися, та володіння деспотією над чисельними народами не змінилося, але безпомірно зросло.

30 червня 1941 р. був дороговказ не лише для української нації. Це була проєкція в універсальному розумінні НОВОГО, справедливого ЛАДУ, базованого на національній засаді організації світу, на пошані до людини як Богоподібного єства, ПРОТИ імперій і ПРОТИ тираній. Це світло з тодішньої страшної темряви розгоряється широким полум"ям у світі: ІДЕЯ СУВЕРЕНІТЕТУ націй і ДОСТОЇНСТВА людини мобілізує все ширші кола й народи...

Не лише заради примушення німців розкрити карти ми доконували цей Акт, але нація вокористовувала кожну історичну нагоду для ВЛАСНОПІДМЕТНОГО ПРАГНЕННЯ ДО СУВЕРЕННОГО ЖИТТЯ.

В той час ми не мали організованої в такому розмірі сили, щоб після негативної постави німецької держави до проголошення Відновлення Державности мечем її захищати. Тому тимчасову відсутність МЕЧА ми заступили мужністю, з відкритим чолом, з риском особистої свободи і життя постояти перед німецьким окупантом за цей АКТ НАЦІЇ, не здаючи мандату, отриманого від нації і не відступаючи з поля ідейно-морального та політичного бою. Українське Державне Правління видержало не лише цю пробу, але цей єдино можливий в той час стиль спротиву переміг,

коли в 1944 році німецький окупант пропонував визнати Правління і пропонував співпрацю на базі партнерства, відкиненого нами.

Але не тільки Правління витримало пробу. Її видержав передусім НАРОД наш, який величавими мініфестаціями-плебісцитом підтримки Правління по всій Україні соборній виявив свою грандіозну ідейно-моральну і політичну силу, яку пізніше виявив у неповторній в інших країнах того часу УКраїнській Повстанчій Армії, яка має свою ідейно політичну генезу в Акті 30-го червня 1941 р.

Три фронти мала наша нація, три фронти мала тодішня політична армія нації - ПОХІДНІ ГРУПИ і, зокрема, НАЦІОНАЛЬНО-АКТИВНІ, неймовірно ГЕРОЇЧНІ КАДРИ БОРЦІВ ОСУЗ, ідейно й політично співзвучні з ОУН, хоча не організовані в ОУН. Цими фронтами були: Фронт проти-німецький, фронт протибольшевицький і фронт протибілогвардийський цього підтримували активно німці проти національних сил України!

Формування ТРЕТЬОЇ СУВЕРЕННОЇ СИЛИ, САМОСТІЙНОЇ СИЛИ УКРАНИ, одважно і з розмахом, гідним великої справи, започаткував АКТ 30-го червня 1941. Ми горді сьогодні з цього, що майже вся робітнича кляса України, зокрема південної України, що є переважно промисловим районом, стала твердо на боці ідей Червневого Акту.

"Піємонтом" України є вся її земля, зокрема ж наше святе і вічне місто - Київ, волелюбний народ Одеси, наш Донбас, і теж наш Льва-город що до нього так тужив Симоненко...

Ми горді за те, що національні меншини України, - болгари, серби, вірмени, греки, татари й інші вітали проголошення Відновлення УкраїнськоїДержавности і співпрацювали з нами в Благоєві/Одещина/, який був центром району з переважним болгарським населенням.

Друзі, Борці за ПРАВДУ!

Вшануймо сьогодні зокрема загинувших з рук німецького або російського окупантів членів Державного Правління - сл.п. Климова-Легенду, П"ясецького, Гасина, Яцева, Шухевича, Позичанюка і всіх Відомих і Невідомих, що впали на цьому шляху...

Вшануймо Голів обох Церков - Митрополита Андрея і митрополита Полікарпа, які благословили наше діло. Згадаймо в пошані теж Голову Передпарляменту України Костя Левицького, як теж усіх інших членів Ради Сеньорів, які, вірні ідеї 30-го червня 1941., відійшли від нас.

І передовсім у сьогоднішню хвилинузосередімо свої думки навколо нашої воюючої Батьківщини й усвідомім собі ще сильніше наші обов"язки супроти неї!

У пядесятьп"ятиліття смерти з рук Москви віддаймо честь Голові Української Держави - Симонові Петлюрі! Згадаймо в його роковини великого Каменяра майбутнього України - Івана Франка! Вшануймо всіх, що поклали підвалини під Червневий Акт - пол. Євгена Коновальця, ген. Тараса Чупринку-Шухевича, Степана Бандеру, - Героїв Української Національної Революції!

Зложім перед своїм сумлінням присягу, що не спічнемо так довго, доки заповіт 30-го червня 1941 р. не стане реальною дійсністю!

Хай живе СУВЕРЕННА СОБОРНА, від нікого незалежна Українська Держава!

Ярослав Стецько
Голова Українського Державного Правління
1941 року.

АКТ ПРОГОЛОШЕННЯ
ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

1. Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави, за яку поклали свої голови цілі покоління найкращих синів України.

Організація Українських Націоналістів, яка під проводом її творця і вождя Євгена КОНОВАЛЬЦЯ вела в останніх десятиліттях кривавого московсько-большевицького поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває увесь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Суверенна Українська Влада. Суверенна Українська Влада запевнить Українському Народові лад і порядок, всесторонній розвиток усіх його сил та заспокоєння його потреб.

2. На західних землях України твориться Українська Влада, яка підпорядкується українському національному урядові, що створиться у столиці України - Києві.

Українська національно-революційна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься далі проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий, справедливий лад у цілому світі.

Хай живе Суверенна Соборна Українська Держава!

Хай живе Організація Українських Націоналістів!

Хай живе Провідник Організації Українських Націоналістів - Степан Бандера!

Льва-Город, 30 червня 1941 р., год. 20.

ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО
Голова Національних Зборів

жжж

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!
ПАСТИРСЬКИЙ ЛИСТ МИТРОПОЛИТА КИР АНДРЕЯ

З волі Всемогучого Бога в Тройці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Сомостійної України.

Народні Збори, що відбулися вчорашнього дня, ствердили й проголосили ту історичну подію.

Повідомляючи Тебе, Український Народе, про таке вислухання наших благальних молитов, взиваю Тебе до вияву вдячности для Всевишнього, вірности для Його Церкви і послуху для влади.

Воєнні часи вимагатимуть ще многих жертв, але діло розпочате в ім"я Боже, з Божою благодаттю, буде доведене до успішного кінця.

Жертви, яких потрібно конечно до осягнення нашої цілі, полягатимуть передовсім на послушному піддані справедливим наказам влади, не противним Божим законам.

Український народ мусить у цій історичній хвилині показати, що має досить почуття аторитету й життєвої сили, щоб заслужити на таке положення серед народів Европи, в якім міг би розвинути усі Богом дані сили.

Карністю, солідарністю, совісним сповненням обов"язків, докажіть, що ви дозрілі до державного життя.

Установленій владі віддаймо належний послух. Узнаємо Головою Державного Правління України пана Ярослава Стецька.

Від Уряду ним покликаного до життя очікуємо мудрого, справедливого проводу та заряджень, які узгляднили б потреби й добро всіх замешкуючих наш край громадян, без огляду на це, до якого віроісповідання, народности й суспільної верстви належить. Бог нехай благословить усі Твої праці, Український Народе, і нехай дасть усім нашим Провідникам Святу Мудрість з Неба.

Дано у Львові при Арх. Храмі Св. Юра, 1. VII. 1941 р.

† АНДРЕЙ - Митрополит

жж

АРХИПАСТИРСЬКЕ ПОСЛАНІЄ ПРЕОСВЯЩЕННОГО

ПОЛІКАРПА, ЕПИСКОПА ЛУЦЬКОГО

До всіх українців, сущих на Волині!

Мир Вам від Бога Отця нашого і Господа Ісуса Христа!

Любі мої діти! Велике Боже милосердя і справедливість приблизилися до нас. Довгі роки терпів наш многострадальний народ наруги і знущання над святою вірою православною і над його національними почуваннями, на його людською гідністю. В державі большевицького антихриста терор і жах дійшов до нечуваних досі розмірів, в порівнанні з якими блíднуть переслідування християн за часів римських імператорів Нерона і Діоклеціяна. Безбожники жахливо розправляються з християнською вірою, мордуючи архипастирів, тисячами і сотками тисяч вірних християн, пастирів і проголошуючи закон зради й ненависти.

Оце на наших очах справедливість Божа сповнилася: Один Бог, одна нація і спільна краща будучність.

Сповнилась наша відвічна мрія. У городі князя Льва з радіовисильні несется над нашими горами, нивами, ланами, над нашою так густо зрошеною кров"ю землею радісна вістка: проголошено Самостійну Українську Державу. Разом з українським народом радіє і наша многострадальна Церква. Відроджена у вільній українській державі - Українська вільна Православна Церква буде з народом одною нерозривною цілістю.

В цю велику хвилину звертаюсь до вас, любі діти, словами Св. Ап. Павла: "Благаю Вас іменем Господа нашого Ісуса Христа, щоб те саме говорили ми всі і щоб не було між нами розділення, але щоби були з"єднані в одному розумінні і в одній думці". /Ап. Павло Корин. гл.1, ст. 10/.

Любити Бога, любити батьківщину - це найбільша чеснота. Служба батьківщині - найбільший обов"язок.

Нехай Господь милосердний допомагає Тобі, народе мій, і Тобі, Уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за всіх вас перед Престолом Всевишнього буде за Вами.

В цей великий час усі українці мусять об"єднатись, всі мусять працювати спільно, бо в єдності сила і ту єдність мусимо показати на ділі.

Не треба нам патрій, не треба нам боротьби між собою. Всі мусимо об"єднатися принашій Святій Православній Церкві, при нашому Урядові, при нашому національному Проводові.

Призиваю на весь Український Народ і його Державний Уряд всемогуче Боже благословенство.

Дано в м. Луцьку на Волині, Року Божого 1941, місяця липня 10 дня.

† ПОЛІКАРП, Епископ Луцький

жжж

Петро ГЕТЬМАНЕЦЬ

УПЕРЕД

Хай у цій заметілі гремить
гудінь наших незборених кроків! -
Ми повстали її боронить
від катів і тиранів жорстоких!

Нам тепер не до співів бандур,
не до сліз і зітхань у зажурі,
у цій стужі невблаганних бур
будьмо й ми невмолимі, як бурі!
Буйним гуком побідних боїв
пройдім гордо своїми степами -
досить у муках конати її
і на посміх дзвонити кайданами!

Так, вперед, уперед, уперед,
крізь хуртечі вперед на вершини,
це останній наш месницький рейд,
це остання Голгота Вкраїни!

ж ж ж

Марко БОЄСЛАВ

ВІЗІЯ

Співай, моя гаряча крове,
Пеан хороброму металю -
Хай бризнуть полум"ям багровим
Мої святі, хороші далі.

Я бачу день благословенний -
Тебе, Вітчизно, на престолі.
Душе моя, напруж всі вени,
Гукай - осання! - серце, Волі!

Степан Бандера

АКТ 30-го ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

Коли мова про АКТ 30 червня 1941 р. і дальші події то треба висвітлити головні моменти, щоб усунути різні невірні, свідомо чи несвідомо розповсюджувані, шкідливі для української політики інтерпритації.

Революційний провід ОУН рішився на такий шлях ставлення визвольної справи і зв"язку з німецько-большевицькою війною пляново, після всестороннього обміркування.

Було ясно, що гітлєрівська Німеччина не думає позитивно ставитися до справи державної самостійности України, а з другого боку, не хоче відразу викликати боротьбу українського народу проти себе. Невиразною політикою, тактикою обіцянок, що не зобов"язують, і проволок, підтримуванням надій на державну самостійність України після закінчення чи то вирішення висліду війни з СССР гітлєрівський режим плянував не допустити до того, щоб прагнення українського народу до державної самостійности спрямувалося рішуче проти Німеччини.

Берлін не хотів мати проти себе Україну, намагався втягнути її насамперед у свою війну проти СССР і тим зв"язати її з усією своєю політикою, позбавити можливостей провадження незалежної української політики, використати й у значній мірі виснажити сили України у війні, а далі відомо, яку долю готував Гітлєр Україні.

Було ясно, що у відношенні до гітлєрівської Німеччини не можна було сподіватися на успішність переговорів, ставлення вимог, переконування тощо. Такі заходи були заздалегіть засуджені на неуспіх і могли мати значіння тільки тактичних прийомів, щоб мати такі атути і щоб приховати підготову до дій по іншій лінії. Справжня ж самостійницька політика мусіла йти шляхом доконаних фактів, власної ініціятиви, не оглядаючись на політику Німеччини а коли треба, то виразно проти неї. Український народ мусів на початку нової ситуації, створеної воєнними подіями на його землях, виразно і рішуче сказати своє слово, творити своє життя за власною волею, власними рішеннями. І так сталося. Проголошення Народними Зборами у Львові відновлення, Української Держави, створення Тимчасового Державного Правління, проведення всенароднього плебісциту у формі висловлення волі народу на масових відкритих маніфестаціях, зборах-здвигах на всій українській землі, вільній від большевицької окупації, розгортання державного будівництва у всіх галузях - все це довершилось власною волею і власними силами українського народу, незважаючи на бажання і ставлення німців, проти їхньої волі.

Ми глибоко переконані, що честь нації, історична і політична конечність наказували так поступати. Ми не мали надій на те, що такі довершені факти і так виявлена рішуча воля українського народу вплинуть на зміну політичних плянів Гітлєра супроти України. Їх ніщо взагалі не могло змінити. Але тільки рішучі і довершені діла з нашого боку могли створити ясну ситуацію, перекреслити найнебезпечніші для України підступні гітлєрівські задуми й зберегти відтритий, чистий шлях для дальшої незалежної визвольної політики.

Такими ділами була передовсім виразно висловена воля українського народу, що він сам вирішує питання свойого життя, завсігди змагає до відновлення своєї суверенної держави, а відношення між Україною і сторонніми силами ставить у залежність від їх пошани суверенних прав українського народу, визнання його суверенної Держави. З цих по-

зицій Україна не відступає ніколи, в кожній ситуації, і своїх природних прав на державну суверенність не зрікається і під натиском наймогутніших сторонніх сил.

Доконані державнотворчі акти мали вирішне значення для скерування й кристалізації основних внутрішних політичних процесів, які відбувалися в цілому українському народі від літа 1941 р. Вони були виразно спрямовані до державної суверенности. Серед величезних змагань світових потуг могла губитися, приникнути справа української державности. Червень 1941 року запобіг тому і поставив її в центрі політичного розвитку серед воєнної бурі на Сході Европи.

Основна лінія облудно-підступної політики Гітлера супроти України була перекреслена. Німці спершу ще намагалися її повернути й утримати, сподіючись від її успіху дуже богато. Тому вони не виступили відразу з властивою їм безоглядністю, пробували ліквідувати справу тихцем, зам"яти, відсунути. Коли ж стало видно, що це через рішучу й виразну українську поставу не вдається, тоді німецька політика була примушена розкрити свої карти, показати дійсне віднощення і пляни. Німецькі репресії і курс отвертої ворожо-окупантської політики відкрили очі всім, оголили істоту немецької "остполітік" і створили виразні фронти.

Дехто закидає, що під час Акту 30 червня 1941 р. були вжиті фрази і жести приязного супроти Німеччини тоиу.

В цій справі пора сказати отверте слово, бо наша правда ясна і чиста, і треба припинити фальшиве змальовання дійсности. Ми обстоюємо завсіди незалежність української політики, яка керується тільки українською рацією, а не кокетуванням /безуспішним!/ із сторонніми силами. Стоїть питання про основну лінію української політики під час минулої війни, зокрема супроти Німеччини.

Війна Німеччини з іншими державами, доки вона не зачіпала України, вимагала від нас повної невтральности. Україна поневолена большевицькою Росією і в стані боротьби з нею за своє самобутнє існування, за державну суверенність не мала змоги, ні рації будь як втручатися в справи чожої війни.

Коли ж на передодні 1939 - 1940 р. з німецького боку були виявлені намагання на західніх окраїнах і в Польщі втягнути українців у війну на заході й вербувати їх до спеціяльних військових частин, призначених на західній фронт, Організація і все українство поставилося до цього рішуче негативно. Це пройшло немов непомітно, бо справа була неголосна, але нею було позначене важливе політичне рішення.

Коли ж Німеччина пішла війною проти Росії, нашого ворога, то Україна не могла прийняти неприхильно цього факту. Але тим ще не розв"язувалося питання взаємин між Україною і Німеччиною. Воно мусіло залежати тільки від одного: як поставиться Німеччина до державної суверенности України, чи буде шанувати українську суверенність, українські інтереси, чи буде шукати в Україні союзника проти болевицької Росії, чи трактуватиме Україну як воєнну здобич і об"єкт своїх цілей. Українська самостійницька політика не могла керуватися тим, що гітлерівська Німеччина така, чи така, отже ми відразу проти неї. Ми мусіли і стали на позиції незалежної реалізації наших національних цілей, оборони наших прав і інтересів. А далі мусіла сказати своє слово Німеччина.

Коли мало бути розв"язане таке глибоке рішення, згода чи боротьба між Україною і Німеччиною, то тут важили лише історичні великі питання, а не другорядні чи далекі для нас моменти. І ще одно: коли

в такій ситуації мала бути боротьба між нами, - то треба було, щоб її неспровоковано і виразно спричинила Німеччина потоптанням прав і волі українського народу. Тому наша лінія дії була чітка: не відступне відстоювання справи державної незалежности, а під умовою шанування її - готовість до приязних взаємин і до спільної війни проти большевицької Росії, і тільки проти неї.

Таку політичну лінію ми вважаємо за єдино правельну, її ми намітили, її реалізували і важкими жертвами відстояли - і до неї завжди признаємося. Віримо, що історія її повністю схвалить. А чужий політичний світ також мусить об"єктивно визнати за нами слушність і шанувати нашу поставу.

І ще з одним закидом ми зустрічаємося: чому ОУН так помітно висунулася на перший плян у відношенні державности в 1941 р., чому виразно зазначила свою ініціятиву й на чільні місця у відроджуваному житті висунула своїх членів?

Ті,хто шукають матеріялу для обвинувачень, вбачають за цим амбіції, жадобу влади, перегони, щоб хтось нас не випередив і т. п. - а не хочуть бачити того, що наочно виявилося в живій дійстості. Отже тут вирішальними були три питання: питання самого проведення пляну, питання відповідальности і питання збереження зайнятих позицій.

Все, що було зроблено в червні - липні 1941, можна було провести тільки порядком революційним, захопленням німців розполохом, дуже швитким і рішучим діянням. Це могла і мусіла підготовити й організувати сама ОУН. Якби справа була спрямована на рейки спільної міжорганізаційної дії, ґестапо заздалегідь її паралізувало б.

Було передбачено неперед, що німці поставляться вороже, застосують безоглядні репресії, будуть намагатися змусити до відступу,скасування і т.п. Так і сталося. Від самого початку ув"язнення членів Державного Правління й частини Проводу ОУН представники німецького уряду старалися всякими методами схилити до скасування чи саморозв"язання Державного Правління.

Представники Розенберґа запевняли, що німецький уряд не виступає проти державної самостійности, тільки з нею треба зачекати, а насамперед концентрувати все для розгрому СССР, пропонували широку співпрацю з українцями, давали термін - 2 роки для поступового запровадження державної самостійности України і т.п. Коли ж такі обіцянки не могли спонукати до скасування актів, тоді прийшли на чергу ультимативні домагання з загрозами репресій супроти Організації і цілого народу, як у ворожій країні. І нарешті дійшло, як відомо, до застовування цих погроз.

При підготові відновлення самостійної Української держави проти волі Німеччини передбачалося такий розвиток і враховано німецькі репресії. Отже йшлося про те, хто, який політичний чинник виступатиме як відповідальний, з усіми наслідками цього.

Треба було виступати з відкритим шоломом. Коли не було змоги в даній ситуації зброєю боронити українську державу, то було конечно, щоб ті, хто її очолили, не ховались ніяким способом і не зреклися її під жодним тиском.

Революційна ОУН вважала,що мусить взяти на себе відповідальність і обов"язок відстояти перед світом і перед ворогом право і волю українського народу. Тому в самому Акті 30 червня була виразно зафіксована ініціятива ОУН, а Державне Правління очолив член Проводу ОУН. Зроблено все так, що на Організацію зосередилася відповідальність,а слідом за цим і всі репресії ворога,, спрямовані проти української

держави, впали на ОУН, яка була загартована і підготована до боротьби, а не на інші українські політичні чинники.

В той період ОУН мусіла висунутись на чоло. Інші політичні чинники були готові йти цим шляхом доти поки де дійшло до неминучого, отвертого конфлікту з Німеччиною. Вони були схильні до іншої політичної тактики, не до ставлення справи на вістрі меча, - радше до пасивного опору, ніж до активного рішучого виступу в тій ситуації, на початку німецько-большевицької війни.

На початку боротьби на два фронти ОУН не могла розраховувати на співучасть інших політичних середовищ. Ситуація була така, що не було змоги для явної, леґальної дії таких чинників і організацій, які хотіли стояти на позиціях державної незалежности України. А підпільні, революційні методи дії, крім націоналістичного руху, іншим середовищам не відповідали. Вони поступово переставали себе проявляти як діючі політичні фактори.

На поверхні лишилося "відполітизоване" громадсько-суспільне життя в тих формах, які дозволяла німецька окупація і куди влилося богато сил. А самостійницьке політичне життя концентрувалося в націоналістичному підпіллі, яке стояло одночасно в боротьбі проти німців і проти большевицької Росії.

/Степан Бандера: "Слово до українських націоналістів революціонерів", 1948/.

x x x

Андрій ГАРАСЕВИЧ

КИЇВ

Ударами здригнеться далечінь,
Загравами покриється багрово.
Проти мечів підіймуться мечі
І порохом руїн закуриш знову.

Крізь дим пожеж, харчання і кличі
Потвори танків у вогні і крові,
З дітьми зарізаними на плечі
Знов тіні Гонтові й Залізнякові.

І поховають... Спомин припаде
Страшні могили, наче древній порох,
І встане сонце дуже й молоде

Над вежами Софійського Собору,
На ліс, на степ, на гори і пороги
Заграють дзвони пісню перемоги.

ooooOoooo

ooOoo

O

Д.Донцов

ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ АКТУ 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

В чім є істричне значення Акту 30 червня 1941 року - проголошення відновлення незалежної України, опанованої двома великодержавами?

Противники цього Акту, противники націоналістичної ідеї і чину взагалі, цього значення не хочуть, властиво не можуть, бачити. В їх очах це була "романтика" тих, які не рахувалися ні зі своїми силами, ні з обставинами, засуджуючи свою акцію на повну невдачу... Ці закиди стрічаємо віддавна з боку "реальних політиків". Так, перед І-ою світовою війною "реальні політики" відкидали ідею сепаратизму, як "нереальну", а навіть "шкідливу" для України, щоб лише чотири роки потім проголошувати те гасло - хоч і в здефігурованім вигляді. В Києві... Так було й з "романтикою" і "шкідливою" ідеєю націоналізму в Галичині /в оцінці "реальних політиків"/, щоб ця ідея стала незабаром пануючою серед молодого покоління... Так було з ідеєю і українською акцією в АБН, поборюваною "реальними політиками", в контактовських журналах ще й досі, бо ту акцію вела ж тільки "мала група серед всього українського народу" / В. Чапленко в "Нових Днях", травень 1967/. А яке ж значення у "реальних" недоумів може мати "мала група" в політиці? І ті самі пустомудрі закиди "реальних політиків", щодо сепаратизму й й щодо АБН, - робилися і робляться ними й досі проти Акту проголошення незалежної України 30 червня 1941 р. Щодо цієї проблеми наводжу тут вислови двох чужинців, американця і француза. Перший, Джон Армстронґ, знаний автор англійської книжки "Український Націоналізм, 1939-1945", виданої Нью-Йоркським Колюмбійським університетом, 1955 р. - пише:

"Націоналізм вражає глибоко психологічну субстанцію народу, він здібний стимулювати ентузіязм, який не легко збудити іншими впливами. Мета поставлена собі націоналізмом не притягає стовідсоткового раціоналіста, але та мета має в собі глибокий емоційний заклик. В минулім столітті світ бачив численні політичні програми, які кілька літ притягали тільки невеличку фанатичну групу захоплених, і нагло ставали могутньою силою, коли обставини дозволяли їм запалити емоції загалу. Коли рух виглядає, що має таку потенційну силу, не мудро було б легковажити його, хоч би його нинішні вияви були обережні". Цю динамічну потенційну силу, на думку Армстронґа, мав якраз український націоналізм.

Те саме в книзі одного француза, який займався, чужою для раціоналіста і "реальних політиків", проблемою еліт. Пише він про ширителів християнської віри, але відносяться його слова й до ширителів віри політичної. Читаємо там: "Будьте батавою войовників за віру, мусите збудити видиво своєї ідеї в масах, але насамперед мусить бути велика суворість в організації активної групи, бо без неї немає життя /інтеґріте - суцільности, чесности, прямоти/. "Дехто думає, що тільки роблячи уступки, компроміси, на полі засад, можна з"єднати людей до своєї віри. На ділі ж, якраз навпаки! Хоч би навіть через цю неуступчивість, непримиреність /інтрансіджент/ довелося б спочатку залишитися дуже нечисленною групою"...

Одна книга американця з датою 1955, друга француза з датою 1930 року. Таких думок можна назбирати далеко більше /я їх наводив багато в моїх писаннях/, думок, які для недоумів матеріялізму і раціоналізму залишилися китайською абеткою.

Яке мають вони значення для оцінки Акту 30 червня 1941 р.?

Величезне! Чи ми не бачили, якими безсилими змобілізувати маси, без всякого динамізму показалися гасла двоєдушної більшости демосоціялізму на Україні по 1917 році? Навіть тоді, коли "обставини" були сприятливі для них, коли впав царат. Але навіть тоді, коли повстала власна армія, чи многі з тих "реальних політиків", у розгарі боротьби на життя і смерть, не простягали рук большевикам? Хіба не бачимо, що атракційну силу здобули тоді не їх гасла, а ті "лицарі абсурду", які не рахувалися з "обставинами", ставши на чолі одвертої боротьби, як і ті, що полягли під Крутами, під Базаром, під час "Зимового походу"? Ті, що їх очолював Петлюра, Омелянович-Павленко, Натіїв, Болбочан, Тютюнник, Коновалець! Хіба леґендою, гучною сурмою для нащадків не залишилися власне ті "романтики", яких імена /не всіх/ я назвав вгорі? Нарешті, хіба вічним вогнем, який запалює і запалюватиме нащатків для боротьби не буде ідея і чин тої "меншости", "непримиримої" у своїй вірі й у своїй акції?

І - щоб згадати історичні часи, - хіба, наприклад, не лишилися динамічним запальним чинником для України Мазепа і мазепинці? Ролю цього запального динамічного чинника відігравав весь час на Україні і тепер відіграє Мазепа. Це ж його ім"ям охрестили москалі національний рух на Україні кінця XIX віку, його вічно живого привиду лякалися вони і тоді, лякаються й тепер. Це ж його духу перелякався Хрущов у Стокгольмі, хоч Мазепа був переможений. Але часто такі - в даній хвилині - переможені, стрчені, розп"яті з страшною динамічною силою встають у душах нащатків, щоб знищити світ Пилатів, Іродів і фарисеїв, щоб здійснити великий заповіт відплати.

Ось в чім історичне значення Акту 30 червня 1941 року. Акт скінчився хвилевою невдачею. Але яскраве проголошення гасла державности - не автономії, не федерації, не союзу з Москвою, а твердо проголошена воля нових "лицарів абсурду" йти "проти всіх", проти всяких "обставин", - ось що запалило душі воїнів УПА, ось що двигнуло їх до чину проти двох великих держав, що займали Україну! Хоч була їх меншість, хоч мали вони могутніх ворогів і заїлих наклепників серед "рідних братів", - не ті наклепники, не чужі ідоли, не "реальні політики" мобілізують і нині дух нових "лицарів святих" на Україні. Акт 30 червня був чином, який голосно заявив, що Україна не зрікається свого повного права панувати на своїй Землі, ні своєї Правди, не зважаючи на жертви. " Контра спем сперо"! Це було вогненне слово, що робить чин. Як писав Франко - "слова - полова, але огонь в одежі слова" творить дива. Таке слово і Шевченко поставив нам "на сторожі", слово, що "пламенем взялось", що "огненно заговорило" в віки в душах нових мазепинців. Безкомпромісове проголошення своєї Правди, і воля "лицарів абсурду" чином, наперекір стихіям, "світ запалили" гнилий, здеґенерований світ брехні і насильства в ім"я своєї Ідеї... Ця величезна динаміка ідейна й динаміка чину - ось що мав у собі Акт 30 червня для нас і для майбутнього, і ось у чім його історичне значення. Обпльована "кастратами німими" реальної політики ідея, задушений чин тої меншости, завтра стануть реальною силою на Україні.

Хоч би як "присипляли лукаві" чужинці та їх лакеї цю ідею і націю, збуджену у вогні. Непримирима своя ідея і безкомпромісовий чин активної меншости, - ось сила, яка зірве зі сну всю Україну.

дддДддд
дДд
Д

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

Коли після першої світової війни в огні і крові була знищина самостійність молодої Української Народної Республіки імперіялістичною тим разом червоною Москвою, коли Україна насильно була підпорядкована новим диктаторам Кремля, український нарід мимо всіх страшних переживань, переслідувань, організованого голоду, чисток, фізичної ліквідації найкращих - живе далі і організує в собі нові сили до остаточної розправи з окупантами. Українське революційне підпілля в рамцях Союзу Визволення України, Спілки Української Молоді і інших націоналістичних групах на Східних Українських Землях поривало до боротьби чимраз то чисельніші ряди свідомих синів і дочок України. На Західних Українських Землях організується сильний революційно-визвольний рух під проводом полк. Євгена Коновальця, спочатку оформлений в УВО, а згодом перебираючи ширшу визвольну платформу в ОУН. Революційні ідеї ОУН постепенно ставалися власністю широких народніх мас. Тому друга світова війна застає український нарід після 20 років безперервної підпільної боротби проти окупантів готовим і свідомим своїх цілей і завдань.

30-го червня 1941 р. з княжого города Льва на хвилях етеру понеслось понад горами, лісами, нивами, ланами, могутні, радісні слова Акту відновлення української державности:

"Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення української держави. ОУН, яка під проводом її творця і вождя Євгена Коновальця, вела в останніх десятиліттях кривавого поневолення завзяту боротьбу за свободу, взиває весь український народ не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена суверенна українська влада. На Західних Українських Землях твориться українська влада, яка підпорядкується Українському Національному Урядові, що створиться в столиці України, Києві. Українська Національно-революційна Армія, що твориться на українській землі, боротиметься дальше проти московської окупації за Суверенну Соборну Державу і новий справедливий лад у цілому світі"!

Акт 30-го червня, що був органічно зв"язаний зі всією історією визвольної боротьби українського народу від 1917 р. не був випадковим явищем, ані відруховим виявом настрою тільки певної зентузіязмованої групи українців. Це був чин всієї української нації, яка 30-го червня черговий раз задокументувала свою незламну волю до державного незалежного життя.

Проголошення відновлення української державности зустрілось з ентузіязмом всього українського населення. По всіх містах і селах звільненої від большевиків України відбувалися масові маніфестації, на яких все українське населення виявило свою солідарність з Національними Зборами та Тимчасовим Управлінням в проголошені Української Держави. Це прямо було всенаціональне голосування. Актом 30-го червня український нарід заманіфестував перед цілим світом і перед історією, що він готов боронити своє право на вільне державне життя у своїй власній самостійній державі перед імперіялістичними зазіханнями кожного ворога і за кожних умовин.

Акт 30-го червня був підтриманий обома Церквами в особах бл. п. Митрополита Андрея Шептицького та Єпископа Луцького, пізніще Митрополита Полікарпа.

Митрополит Андрей Шептицький закликав український нарід до вияву вдячности для Всевишнього, вірности до Його Церкви і послуху до

Влади, бо . волі Всемогучого і Всевишнього Бога в Трійці Єдиного зачалася нова епоха в житті Державної Соборної Самостійної України".

"Український народ мусить показати у цій історичній хвилі,що має досить почуття авторитету і життєвої сили, щоби заслужити на таке положення серед народів Европи, в якім міг би розвинути усі Богом дані сили".

Єпископ Луцький Полікарп у своїому посланії писав - "Разом з українським народом радіє і наша многострадальна церква... Нехай Господь милосердний помагає Тобі, народе мій, і Тобі Уряде наш,будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за вас перед Престолом Всевишнього буде за Вами.

В цей великий час всі українці мусять об"єднатися, всі мусять працювати спільно, бо в єдності сила і ту єдність мусимо показати на ділі!

Створене Тимчасове Управління під проводом Ярослава Стецька було під партійно-політичним оглядом урядом коаліційним. Участь в ньому взяли ОУН під проводом С.Бандери, Ф.Н.Є., УНДО, соціялісти і безпартийні. Ролю Парляменту повинна була сповняти Українська Національна Рада, що її почесним президентом був бл. п. Митрополит Андрей Шептицький, а президентом бл.п. др. - Кость Левицький.

Проголошення відновлення Державності відбулося проти волі нових німецьких окупантів. Відпоручники німецького генерального штабу намагалися розв"язати Національні Збори, але голова Зборів Ярослав Стецько не звертав уваги на німецькі протести і провів збори до кінця. Маніфестація Актом 30-го червня повної незалежности українських національних змагань та української визвольної політики, проти плянів і волі гітлєрівської Німеччини, це великий документ політичної зрілости та мужньої постави, Українського Народу в важкиїі вирішний час. Проголошення відновлення української держави змусило німецьких імперіялістів скинути з себе маску й виявити своє дійне відношення до українського народу й української самостійности вже в перших днях приходу на українські землі. Акт 30 червня внеможливив німцям використовувати протибольшевицьке наставлення українців для своїх власних цілей, які були гостро суперечними з інтересами українського народу. Цим актом український нарід перекреслював пляни "Нової Европи", в якій українські землі мали стати кольоніяльною базою для "панівної німецької раси".

В час, коли перед гітлерівською Німеччиною корилися державні нації, не ставили опору змодернізовані армії, український нарід мав силу кинути визов німецькій воєнній машині, стаючи в обороні своїх прав. Творці Акту 30 червня не лякалися гітлєрівських військ, ані погроз і попереджень гестапівських можновладців. Приголомшені в перших днях такою поставою українців німецькі окупанти скоро перейшли до акцій терору. Вони в першу чергу старалися знищити тих, що станули перші до реалізації прагнень українського народу. Німецьке гестапо арештувало голову Уряду п.Я. Стецька, що рішуче відмовився відкликати акт відновлення держави, а в слід за ним інших членів Уряду - Івана Климова-Леґенду, інж. П"ясецького, др.Яцева. Заарештовано Провідника ОУН, Степана Бандеру і сотні, тисячі українських націоналістів. Але німецькі окупанти безоглядним терором і масовими репресіями не придавили народнього зриву.

Жорстокі переслідування тисячей українців за те, що посміли протиставитися волі всевладних насіїв "Нової Европи" лише приспішили творення власної мілітарної сили, яка розрослася, як на важкі підпільні умови, в потужну 200 тисячну Українську Повстанчу Армію.

Збройна боротьба українського народу проти обох окупантів -

большевицької Москви і гітлерівської Німеччини, започаткована актом 30 червня і успіхи в тій боротьбі скріпили в українського народу почуття віри в свої сили і національної гідности.

Ми сьогодні можемо сміло твердити, що українська еміграція не всилі була б викликати будь якого заінтерисування до української проблеми, не могла б здобути дотеперішніх осягів в міжнародній політиці, як би не збройна боротьба Української Повстанчої Армії, що створена була як закономірна послідовність Акту 30-го червня.

Виразна і рішуча самостійницька політика, збройна боротьба українського народу, орєнтація на власні сили вказали єдино правельний шлях і всім іншим поневоленим народам. Довкола видвигнутого в боротьбі гасла ОУН "За свободу народів і людини" - об"єднуються в боротьбі за спільні цілі і ідеали поневолені Москвою народи і дають початок АБН.

Акт 30-го червня стався історичним документом, запереченням наклепів про співпрацю українського народу з гітлеризмом.

У цій свідомості, що проголошення відновлення Української Держави відбувається проти волі Німеччини, ОУН вже в самому Акті проголошення відмічає свою ініціятиву, щоб перебрати на себе відповідальність з усіми можливими наслідками, будучи впевненою, що члени ОУН належно загартовані і в підпільних акціях належно приготовані до боротьби.

Гітлерівська Німеччина винищуючи безпощадно усіх тих, що стали в обороні Акту 30 червня приспішила лише свою власну руїну.

Дехто і сьогодні старається обезцінити Акт 30 червня. Але це робиться лише на те, щоб заглушити своє власне сумління ізза неправельної власної постави у важких хвилинах буття українського народу. ОУН і УПА своїми чинами і кров"ю освятили вже і вписали в історію України Акт 30 червня і ніхто його не затре, як не затре крови та чинів членів ОУН з усіх земель України, бійців і командирів героїчної УПА.

І сьогодні після 40-ок років творці і оборонці 30 червня не дають заснути кровожадним тиранам Кремля. Щораз то нові присуди смерти над членами ОУН і УПА, над культурними діячами, заслання на каторжну працю в концтабори, переселювання жителів сіл і міст у глиб Азії на китайський кордон, посилена економічна експлуатація, марево чергового голоду, все те лише підтверджує, що Україна бореться, а своїм героїзмом український народ здобув собі авангардне місце серед усіх Москвою поневолених народів.

Від загалу української еміґрації, а членів Українського Визвольного Фронту зокрема, всі ці, що стоять в безпосередній боротьбі мають право вимагати сповнення всіх тих завдань,які випливають перед нашою політичною еміграцією із великої місії українського народу, яку він на себе взяв - збудувати новий справедливий лад на руїнах большевицької тюрми народів.

ooooOoooo

30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ

40 років тому, 30 червня 1941 року, у Львові проголошено відновлення української державности. Подія ця належить до найновіших, ще свіжих подій нашої визвольної боротьби, як черговий історичний акт українського національно-державницького відродження. Але ідея цього акту, як і акту 22-го січня 1918 року, не нова. Вона була і є найвищою метою українського народу і такою залишиться для майбутніх поколінь української нації.

40 років, що ділить нас від цих незабутніх днів, це доволі довгий час на те, щоб вже спокійно, об"єктивно, по-державницькому, оцінювати Акт 30 червня; щоб кожний український патріот, не зважаючи на його патрійну приналежність, спромігся дати об"єктивну національно-державницьку оцінку події, яка має для нас історичне значіння.

В цій доповіді хочемо в правдивому історичному насвітленні подати, як прийшло до Акту 30 червня та яке його значення в нашій історії. Фактом є, що Акт 30 червня ще чекає глибшої, об"єктивної оцінки в нашій політичній літературі всіх напрямків, як історичної події цілого українського народу, а не тільки - як дехто намагається тенденційно твердити - "одного політичного угруповання". Противники Акту 30 червня в дотеперішній своїй критиці - якщо взагалі її можна критикою назвати, бо це скорше памфлети, а то й пасквілі, - ще не звільнилися від своїх партійно-групових емоцій і обезцінюють його версіями, які з фактами і правдою не мають нічого спільного.

Але, щоб не починати полемікою, зупинемось найперше на характеристиці подій, що стали основою Акту 30 червня. Користуємося цитатами різних документів, бо саме вони виначують цьому державнотворчому актові місце в історії України.

В 1939 році всі українські землі опинилися під окупацією одного гнобителя - московсько-большевицької імперії. Українські легальні політичні організації і партії, що ще існували на західньоукраїнських землях, перестали діяти. З приходом большевиків вони самоліквідувалися, частина їх членів, особливо провідних, виїхала за кордон; будь-яка легальна політична діяльність стала неможливою. На українських землях єдинодіючою політичною силою залишилася підпільна Організація Українських Націоналістів /ОУН/, яка вже мала за собою важкий, але випробуваний шлях національно-визвольної боротьби, особливо з польськими окупантами. Як організація підпільна, вона не тільки продовжала свою діяльність, а ще й ширше розгорнула її, стаючи авангардом усіх поневолених Москвою народів у боротьбі за визволення. Большевицька окупація західньоукраїнських земель викликала в деяких українських політичних колах пригнічення, а то й почуття капітуляції, але революційної динаміки ОУН не здушила. Навпаки, фронт підпільної боротьби з окупантом поширився на всі українські землі, а національно-визвольні ідеї ОУН почали проникати й на терени інших поневолених Москвою народів. В маніфесті ОУН з грудня 1940 року читаємо: "Кличемо революціонерів усіх поневолених Москвою народів до спільної боротьби і співпраці з українськими революціонерами-націоналістами. Тільки Україна є правдивим союзником усіх поневолених і загрожених Москвою народів у їх боротьбі з московсько-большевицьким імперіялізмом".

А далі: "Кличемо всіх українців - де вони не жили б - ставати у бойові лави Фронту Української Національної Революції".

Вже хочби з цих закликів ясно, що ОУН з самого початку московсько-больвицької окупації західньоукраїнських земель готувалася до ре-

волюційно-визвольної боротьби з Москвою. Відбувалася всебічна підготовка до революційного виступу, щоб при першій нагоді відновити українську державність.

Українська еміграція також слідкувала за розвитком політичних подій у світі і в Україні, щоб у відповідний час якнайбільше допопогти визвольній боротьбі українського народу. На еміграції було багато українських політичних і військових діячів, зокрема з табору УНР, які наслідком поразки наших визвольних змагань у 1917-21 роках опинилися поза межами України. Їх кількість збільшилася діячими українських легальних політичних партій, що існували на західньоукраїнських землях до розвалу Польщі, а яким удалося ще перед приходом большевиків продістатися за кордон. Збільшилася також кількість перебуваючих за кордоном провідних і рядових членів ОУН.

Українські націоналісти за кордоном найперше звернули увагу на необхідність координації українських політичних сил, щоб спрямувати їх на активну допомогу визвольній боротьбі українського народу. Вже на весні 1940 р. почались були наради в справі консолідації, які згодом, завдяки наполегливій акції ОУН під проводом Степана Бандери завершилася повним успіхом. В дні 14 червня 1941 року появилася відозва до всіх українців, підписана 116-ма визначними українськими політичними, військовими і суспільними діячами з різних середовищ, в цій відозві, між іншим, читаємо:

"Для українського народу і української землі надходить знову велика історична хвилина. Серед небувалої світової бурі на наших очах валиться дотеперішня політична система світу, в якій ми були на самому дні в путах політичної і соціяльної неволі.

Перед нами відкриваються широкі можливості. Свідомі ваги цієї грядучої, великої хвилини, що її можна б порівняти хіба до цієї в 1918 році, і свідомі нашої відповідальности перед історією, уважаємо нашим національним обов"язком стати негайно разом для спільної важкої праці над остаточним національно-політичним визволенням українського народу.

Великий історичний час в якому живемо, вимагає від нас залишити на боці всі непорозуміння і стати разом до служби тільки одній найбільшій справі - визволення українського народу і відновленню Української Суверенної, від нікого незалежної Соборної Держави".

Вже в тій відозві українських політичних, військових і суспільних діячів з усіх земель України бачимо одностайну думку про наближення великої історичної хвилини для відновлення української державности, що й зреалізовано актом 30 червня.

Кілька днів пізніще, а саме 22 червня 1941 р., у Кракові відбулися Загальні Збори Українського Національного Комітету, що були завершенням консолідпції українських політичних сил. До складу цього Комітету входили такі українські політичні організації: ОУН під проводом Степана Бандери, табір УНР, УНДО, СГД і ФНЄ /Палієва/. Як бачимо в українському Національному Комітеті об"єдналися майже всі тоді існуючі та діючі українські політичні середовища і організації, за виїмком ОУН А. Мельника і галицьких радикалів. Останніх була така мала кількість, що вони майже не мали жодного значення.

Під час нарад Зборів УНКомітету учасники довідались про вибух німецько-большевицької війни. У зв"язку з цією новою, вже воєнною ситуацією, дальші наради мали дуже важливий і відповідальний характер. Це ж бо прийшла врешті ця історична хвилина, яку український нарід мав використати для відновлення своєї державности. Тимчасовим Головою Українського Національного Комітету обрано д-ра Горбового, але постано-

влено запросити на пост постійного голови Комітету генерала Всеволода Петрова, визначного українського військового діяча з перших Визвольних Змагань, який не мав змоги прибути особисто,щоб бути учасником Зборів. Першим заступником обрано проф. Віктора Андрієвського, колишнього члена УЦРади, секретарем обрано д-ра Степана Шухевича, відомого оборонця політичних в"язнів на польських процесах, і посла Василя Мудрого.

Мету об"єднання українських політичних сил з"ясовано у відозві Національного Комітету, в якій, між іншим, читаємо:

"Українська еміґрація - політичний провід народу, вояцтво наших визвольних змагань, націоналістична армія підпілля, повстанці й партизани і чесні українські патріоти опинившись поза межами батьківщини, викинені хвилею безприкладного терору. Проте ні на мить не перестало в них битися серце ритмом збірного змагання. І як одноцілим є фронт боротьби на Рідних Землях, так одностайно мусимо посилити цю боротьбу і ми, що опинилися на чужині. Бо знаємо і визнаємо,що єдино у висліді нашої боротьби, стане Україна Єдина, Самостійна, і Соборна, проголошена історичними універсалами 22 січня і досі окупована ворогами. І так відновиться українська державна традиція, що знайшла своє втілення в 1917-20 роках, коли Україна існувала і була визнана світом. Наша повсякчасна готовість на труд і на жертву має свідчити про нашу волю творити нарівні з іншими народами нове життя грядучої епохи. І щоб посилити цю боротьбу, щоб дати запевнення нашим борцям і повстанцям на Рідних Землях, що не розбазаримо нашими внутрішніми спорами й торгами, ані нашими партійними чи особистими амбіціями кривавих надбань,окуплених життям, стаємо від сьогодні під спільним проводом до до спільної праці - з усіх частин України, без різниці наших поглядів, колишніх групових симпатій чи приналежностей, без різниці віку,віри, знання, верств чи станів".

Відозва Українського Національного Комітету є черговим документом, у якому провідники і діячі різних українських середовищ і партій виявляють свою солідарність з борцями і повстанцями на Рідних Землях у їх боротьбі за відновлення української державности. Отже бачимо тут повну солідарність з діяльністю і підготовкою ОУН до революційного виступу на українських землях та відновлення державної самостійности України.

В "Політичних вказівках" ОУН з травня 1941 року ясно зазначено, що "ОУН використає війну з СССР для розгорнення боротьби за Суверенну Соборну Українську державу, щоб приспішити її здобуття". Коли візьмемо до уваги зміст першої відозви українських політичних діячів на еміґрації, підписаної 116-ма визначними представниками, і зміст другої відозви, виданої Українським Національним Комітетом, то побачимо, що центральною точкою тих відозв є допомогти визвольній боротьбі в Україні, допомогти борцям і повстанцям та ствердження, що єдино у висліді визвольної боротьби повстане УССД.

Вибух німецько-большевицької війни був саме тою вирішальною хвилиною до якої готувались ОУН на Рідних Землях і українські політичні діячі на еміґрації. І хоч у плянах Гітлєра не було місця для самостійної української держави, але моменту вибуху нової світової війни між обома імперіялістичними силами - гітлєрівською Німеччиною і большевицькою Московщиною - не можна було прогайнувати. Передбачаючи негативне ставлення Гітлєра до української державности і можливу окупацію українських земель німцями, ОУН у згаданих уже "Політичних вказівках" з"ясувала своє становище так: "Наше завдання в такій ситуації: не допустити до того, щоб Україна була терeном розгри чужих сил з нашим ворогом, а в слід за тим - об"єктом чужого володіння. Навпаки,власною боротьбою, будуванням власної держави власними силами і з власної

ініціятиви здобути собі ролю підмета і партнера, учасника війни і співтворця нового ладу на руїнах Московської імперії. Виключаємо ролю обсерватора та пасивно-вичікуюче ставлення до подій, що відбуваються на українській землі, а зокрема супроти війни інших держав проти Москви і їхнього порядкування".

З вибухом німецько-большевицької війни діяльність Українського Національного Комітету, як і цілої української політичної еміґрації, що знаходилася на теренах гітлєрівської Німеччини або окупованих нею країн, була спаралізована. В такій ситуації воля і бажання українського народу мусіли бути заманіфестовані на Рідних Землях його революційними силами. А в Україні, як ми вже згадували, єдинодіючою національно-визвольною силою була ОУН. Вона готувалася до цієї історичної хвилиниі саме ій прийшлось здійснити одвічні прагнення українського народу, зазначені також у відозвах сконсолідованих українських політичних сил на еміґрації. З її ініціятиви проголошено відновлення Української держави. Не про славу і посади думали українські націоналісти, проголошуючи Акт 30 червня, а про свій обов"язазок перед українським народом. Один з ініціяторів-творців Акту 30 червня у своїх споминах пише так:

"Ми, як учасники і творці Акту 30 червня, що рискували волею і життям за нього, можемо бути суб"єктивні. Об"єктивізм хай залишиться історикам. Для нас вистачає факт, що український народ у той час єдиний з усіх народів, підкорених гітлєризмом, мав відвагу ясно сказати своє "Ні!", і проти волі Гітлера відтверто творити своє власне державне буття. Його провідні люди не скапітулювали, не скорилися. Українське Державне Правління не самоліквідувалося, як цього бажав і вимагав Гітлєр. Декілька його членів загинуло, а інших запроторено в тюрми і концтабори, але не знайшовся з-поміж них ні один, хто виступив би проти Акту 30 червня".

Ось якими ідейними мотивами керувалися творці Акту 30 червня проголошуючи відновлення української державности. Свідомі ваги великої історичної хвилини,вони своєю суверенною визвольною політикою творили державне життя України, спираючись тільки на власні сили українського народу.

З ініціятиви ОУН у Львові 30 червня 1941 р. відбулися Національні Збори. 3-го липня створено Українську Національну Раду, почесним головою якої став митрополит Андрей Шептицький, а головою - відомий загальношанований сеньйор українських політиків д-р Кость Левицький. До складу Української Національної Ради ввійшли визначні українські політичні,військові та громадські діячі з усіх земель України, що в той час знаходилися на терені Львова і західних українських областей. Це ще один доказ,що і створена з ініціятиви ОУН Українська Національна Рада була загальнонаціональною і таким чином Акт 30 червня був виявом волі всіх українських самостійницьких сил, які справи нації ставили вище своїх групових інтересів і амбіцій. Національні Збори доручили Організації Українських Націоналістів, як ініціяторові, зформувати Українське Державне Правління. Головою Державного Правління обрано провідного члена ОУН Ярослава Стецька. Один з учасників Національних Зборів у своїх споминах пише:

"Ярослав Стецько приняв пост голови Державного Правління тільки під тиском ситуації, коли відмовились інші, ним пропоновані кандидати, нечлени ОУН, зокрема, коли проф. Маріян Панчишин рішуче відхилив пропозицію очолити уряд і дав свою згоду тільки на пост першого віцепрем"єра".

Цей факт такий ясний і вимовний,що коментарів для нього не треба. До складу Державного Правління ввійшли люди різних політичних перекo-

нань. І так міністром війни став ген. Всеволод Петрів, міністром лісництва - інж. П"ясецький, першим віцепрем"єром і міністром здоровля - проф. Маріян Панчишин, міністром внутрішних справ д-р В. Лисий, міністром фінансів - інж. Ольховий, міністром хліборобства - проф. Храпливий, міністром освіти проф. Радзикевич, та інші. Всі згадані тут - нечлени ОУН

Зокрема велике історичне значення має благословення Акту 30 червня нашими найвищими церковними достойниками - митрополитом Андреєм Шептицьким і преосвященим Полікарпом, епископом Луцьким.

Даючи ініціятиву для відродження української державности, ОУН не керувалася будь-якими партійними інтересами, а тільки добром цілої нації, виразно зазначуючи в "Політичних вказівках", що "завжди стоятиме на сторожі добра України і дбатиме всіми способами, щоб уряд і цілий державний апарат служили тільки Україні та прямували до найкращого її розвитку". Тимчасове Державне Правління фактично було революційно-визвольним урядом українського народу і в самому акті 30 червня зазначено, що створена на землях західньоукраїнських областей влада "підпорядкується Українському Національному Урядові, що створиться в столиці України - Києві". Одночасно з тим в акті вміщено заклик до цілого українського народу "не скласти зброї так довго, доки на всіх українських землях не буде створена Українська влада. Таким чином Акт 30 червня має чисто суверенний, соборницький, революційний характер.

Митрополит Андрей Шептицький у своєму Пастирському листі до українського народу, між іншим, заявив: "Установленій владі віддаємо належний послух. Узнаємо Головою Державного Правління України пана Ярослава Стецька".

Преосвящений Полікарп, єпископ Луцький, у своїому Архипастирському Посланні писав: "Оце на наших очах справедливість Божа сповнилася - один Бог, одна нація і спільна краща майбутність.

Сповнилася наша відвічна мрія. У городі князя Льва з радіостанції несется над нашими городами, ланами, нивами, над нашою так густо зрошеною кров"ю землею радісна вістка: проголошено Самостійну Українську Державу. Разом з українським народом радіє і наша многострадальна Церква. Відроджена у вільній Українській державі - Українська Православна Церква буде з народом одною нерозривною цілістю...

Любити Бога, любити Батьківщину - це найвища чеснота. Служба Батьківщині - найбільший обов"язок.

Нехай Господь милосердний допоможе Тобі, народе мій, і Тобі уряде наш, будувати Самостійну Українську Державу, а моя молитва за всіх вас перед Престолом Всевишнього буде за вами".

Так поставилися до акту відновлення української державности і до тимчасового уряду найавторитетніші, найвищі Достойники Українських Церков. Це бо справді здійснилась одвічна мрія українського народу, який став творцем свого вільного державного життя. Один з очевидців проголошення Акту 30 червня, покійний уже ред. Лев Синишин, у своїх споминах, між іншим, пише:

"Коли сонце піднялося і глянуло згори на княжий город, у ньому вже кипіла гарячкова праця по всіх усюдах. Вулицями міста Львова маршували відділи добровольців української поліції, в цивільних одягах, дехто з рушницею, але всі з синьожовтими опасками на рукавах. Вони займали поліційні станиці й там продовжували набір. Уже по полудні цього дня під державними будинками і підприємствами появилася українська охорона... Як лявіна, що з малого каменя перемінювалься в нестримну стихію, так з енергійного почину одиниць пройшло впродовж

одного дня до всенароднього зриву. Нарід будував собі державу. З кожною годиною ця будівля росла і кріпшала. Відкривалися крамниці, очищувалися з румовищ вулиці, повільним рухом почала йти величезна адміністративна машина. А коли з ініціятиви ОУН найчільніші представники української громади зібралися, щоб проголосити відновлення Української держави, то їхнім завданням було ствердити існуючий факт: надлюдським зусиллям народу зруб держави вже стояв!".

В "Українських Щоденних Вістях" /орган міста Львова, який не мав жодного відношення до ОУН/ з 6го липня 1941 р. зустрічаємо ось який зворушливий опис одного з очевидців відновлення Української самостійної держави:

"В місті українська мова в устах українських вояків /це про Легіон сл.п. Шухевича/. В місті українська пісня українських військових частин. Хлопці умаєні квітами. Хлопці засинані цілунками. Це наші рідні...

А народ струмками в місто.

- Ех, яка шкода, що це не сталося вчора, в неділю, у святочний день.

- Не шкода! Неділя сама собою свято, а сьогодні, хоч і понеділок, то в нас найбільше, найурочистіше свято, Великдень!

Справді народ цілується зі сльозами в очах. Це сльози радости, сльози невимовного зворушення.

Походи на Святоюрську гору по благословення митрополита Андрея, Того, хто найбільше витерпів, бо терпів не тільки за себе, як людина, а й за нас усіх, за націю українську.

В церквах молитви... Може, ніколи не були ще такі щирі. Може, ніколи не були такі сердечні. Може, ніколи не йшли з таких глибин серця, з таких глибин душі, як сьогодні...

Хотілося кричати:

- Хвилино! Ти така чудова! спинися, не минай...!"

Микола Чарторийський, автор книжки "Від Сяну по Крим", що був учасником однієї похідної групи ОУН, яка з еміграції продісталась в Україну, описує цю історичну подію так:

"Вістка про наш прихід /похідної групи до одного села на Волині/ розійшлася досить швидко. Не минуло й півгодини, як до нас прийшов місцевий український священник М. Він поквапно вітав нас обидвома руками, а з його глибоких ясних очей спливали сльози радости.

- Україна вільна! - вимовляли його уста, наче молитву полегшені й подяки.

Ми спочатку прийняли ті слова так, як розуміли й відчували їх у своїх серцях. Але отець говорив далі:

- Щойно радіо проголосило. Я слухав... ввесь час повторює українське радіо зі Львова. Вже є український уряд! - і панотець почав роз" яснювати ще раз від початку...

І ось ми самі почули в радіо:

"Слухайте, Слухайте! Тут говорить радіостанція ім. Євгена Коновальця.

Повторяємо: Український народе! Твоєю волею, з ініціятиви Організації Українських Націоналістів, утворено у Льва-городі Українську Національну Раду, яка 30 червня проголосила відновлення Української Самостійної Держави та створила уряд під проводом прем"єра Ярослава

Стецька. Осідком уряду є город Льва до часу, коли столиця України, Золотоверхий Київ, буде звільнений від окупантів... Тимчасовий уряд України буде діяти до часу, коли можна буде в столиці України Києві покликати законодавчу владу, яка рішить про дальшу форму і долю вільної Української держави..."

Той же самий автор описує і фраґмент маніфестації в цьому селі з приводу відновлення української держави:

"... Наповнені щастям груди видавали грімкі звуки січових і революційних пісень, що розвивались у повній силі й красі по золотистих верхів"ях, зміцняли душу і тіло, що так напружено ладні були оборонятися, навіть загинути за ту славу, за ту дорогу вільну Україну не раз, а сто, навіть у найстрашніших муках. Мало коли людина буває така сильна духом, як у час здійснювання її щастя, її ідеалу, не особистого, а духовозагального, національного вдоволення і повного щастя. Зміст його треба пережити! Описати годі! Це щастя надає нечувану, надлюдську силу, зроджує завзяття, видержливість і мужність!

Один з визначних наддніпрянців /Є.А. - П./ у своїх спогадах про значення Акту 30 червня для відродження українських самостійницьких ідей і виявів пише, між іншим, таке:

"Вся діяльність українського націоналістичного підпілля на Вінничині в 1941 -1943 роках проходила під знаком Акту 30 червня. Для нас він був надхненням у повсякденній громадсько-політичній праці та в революційних чинах. У 1942 р. для відзначення Акту 30 червня на Вінничині було проведено підпільне, нелеґальне святкування...

Нас, тих хто з 1924 до 1941 р. терпів московсько-совєтське національне і соціяльне поневолення, чиї батьки загинули в руках московських катів за українську державну незалежність і свою віру, не турбувало те, що не дає спокою декому на еміґрації, мовляв, акт 30 червня зле зформульований, проголошений "однією партією" тощо. Не те нас хвилювало, нас хвилювало саме питання української державности і визвольної боротьби за неї. АКТ 30 червня підтверджував і українську державність, і боротьбу за неї як проти московських імперіялістів, так і проти німецьких нацистів. У ньому були наші надії і прагнення, приховані глибоко в серці під час 20-тирічної московсько-большевицької окупації. І ми разом, пліч-о-пліч з націоналістами Галичини і Волині, зливались у єдиній революційній ОУН, виразникові й авангардові прагнень цілого українського народу. Ось такими були ми, українські націоналісти-наддніпрянці, на Рідних Землях у безпосередній боротьбі з ворогом за УССД. Акт 30 червня ми розглядали як послідовний розвиток нашої визвольної боротьби".

Описів про те, з якою великою радістю, з яким ентузіязмом прийняв український народ відновлення Української держави можна навести дуже богато, але й тих, що ми навели, вистачає, щоб ще раз підтвердити історичне значення Акту 30 червня, в якому відзеркалюється воля і прагнення цілої української нації.

Зупинемось ще коротко над питанням, як приняла Акт 30 червня українська політична еміґрація.

2-го липня 1941 р. Український Національний Комітет у Кракові в своєму "Бюлетені" визнав проголошений Акт 30 червня і законність Тимчасового Державного Правління. Також і Український Центральний Комітет, очолений проф. Кубійовичем, виявив свою солідарність з проголошенням відновлення української державности. Проф. Віктор Андрієвський, один із творців Українського Національного Комітету в Кракові, з приводу Акту 30 червня у своїх споминах, між іншим, пише так:

"Для перевірки подій виїхав з Кракова до Львова голова Українського Центрального Комітету проф. В.Кубійович. Повернувшись зі Львова,

він зробив доповідь перед урядовцями Українського Центрального Комітету, в якій підтвердив правдивість інформацій про події у Львові, як і те, що митрополит Андрій благословив Акт проголошення.

"Тепер маємо свій уряд, - сказав він, - і яких би хто поглядів та якої партійної приналежности не тримався, всі ми мусимо скоритися вищим національним інтересам: визнати наш уряд як державний і виконувати його накази".

Так закінчив свою доповідь проф. В.Кубійович. Вона була прийнята з ентузіязмом. Всі, як один, встали з місця і з уст зібраних залунало: "Ще не вмерла..." В багатьох на очах були сльози!".

Ставлення ОУН під проводом Степана Бандери до німців, що розпочали війну з большевиками, було узалежнене від ставлення Гітлєра до відновленої Української держави. Український народ прагнув війни, бо в тій війні міг втратити тільки свої кайдани. Він не хотів бути пасивним глядачем розвитку воєнних міжнародних подій, не чекав ласки нових окупантів, а зразу ж, з перших днів війни, під керівництвом ОУН став творцем свого майбутнього, змагаючи до волі та державної незалежности.

Гітлєрівські окупанти були заскочені проголошенням Української держави. Швитко виявилося, що в плянах гітлерівського походу на Схід Европи Україні було призначено стати колонією Німеччини, її "життьовим простором".

Німці зажадали від Степана Бандери і Ярослава Стецька, щоб вони негайно відкликали проголошення Акту 30 червня, а коли зустріли рішучу відмову - почали масові й жорстокі репресії, знищуючи терором національно-державне відродження України. Степана Бандеру і Ярослава Стецька арештували й заслали в концтабори, де вони перебували аж до кінця другої світової сійни. Арештували також інших членів Державного Правління, між ними міністра політичної координації Івана Климова Леґенду, якого згодом замордували жахливими тортурами; міністра лісництва інж. П"ясецького і віцеміністра народної господарки інж. Яціва розстріляли; віцепрем"єр уряду і міністер здоров"я д-р Панчишин під тиском терору помер на удар серця; міністер війни ген. Всеволод Петров був на премусовій праці в Чехії. Ось так розправилися нові німецькі окупанти з творцями відновлення Української державности та цілим українським народом, що душею і серцем прагнув свого вільного, незалежного життя.

Не можна в короткому описі подати повний розвиток усіх подій, зв"язаних з Актом 30 червня. Про його значення у всебічному історичному насвітленні є богато у нас документального матеріялу. Тут тільки підкреслюємо, що кожний, хто мислить по-державницькому, повинен тільки по-державницькому оцінити наші найновіші історичні події, бо саме в них виявляється воля і бажання українського народу. А ще багато чого треба виправляти в оцінці Акту 30 червня, бо навіть і деякі наші науково-історичні видання, а в тому найновіше видання "Енциклопедії Українознавства", виявляють тенденційність окремих авторів, що з таких чи інших причин не можуть спромогтися на об"єктивну оцінку відновлення української державности в червні 1941 року. Для тих авторів Акт 30 червня має тільки "виключно пропагандивне значення", і це зрозуміле, бо їм самим було б важко виправдатися перед українським народом за свою коляборацію з німцями, які нещадним терором здушили відновлене державно-творче життя, проголошене саме Актом 30 червня.

Але для українського народу авторитетом залишиться не таке чи подібне "науково-історичне" тенденційне твердження людей, що пристосовувались до волі окупанта, а ідеї і чин тих людей, що були в боротьбі з московськими і гітлерівськими окупантами, що рискавали своїм життям для добра і щастя свого народу.

А оцінка борців за волю України Акту 30 червня ось яка /цитата з однієї підпільної відозви на Рідних Землях у річницю проголошення відновлення Української державности/:

"Це був могутній акт волі українського народу, що по двох довгих десятиліттях московсько-большевицької неволі заявив своє священне право на самостійне державне життя. Це був яскравий доказ невмиручости української нації, що по героїчно закінчених визвольних змаганнях у 1917-21 роках,не зважаючи на безпереривний окупантський терор, ні на мент не зрезиґнувала зі своєї державности і не перервала боротьби.І хоч ця боротьба принесла великі жертви українському народові,хоч сотні тисяч його кращих синів на далеких степах Туркестану, серед морозів Льодового океану, тоце ні трохи не послабило волі українського народу до самостійного життя. І коли на німецько-большевицькому кордоні впали перші стріли, коли імперіялістична війна почалась переносити на землі України, тоді пролунав могутній голос, що дав наказ,що живе і не вмирає український народ, що він знову стає до вільного незалежного життя".

В оцінці Акту 30 червня є чимало об"єктивних голосів визначних українських діячів, нечленів ОУН, і для прикладу наведемо частину статті проф.Віктора Андрієвського, колишнього члена УЦР і співтворця Українського Національного Комітету в Кракові. Він пише:

"Розгляньмо тепер, яке значення мав Акт проголошення Української Держави і закиди його противників.

Насамперед підкреслюємо, що це був власне Акт відновлення Української Держави, як про те говорить перший пункт цього Акту...

Закиди проти цього Акту зводяться до того,що Акт 30 червня 1941 року є актом "недійсним", бо він проголошений не волею українського народу, а непродуманістю однієї політичної партії,себто революційної ОУН.

На це можна відповісти, що підтвердження "волі українського народу" коли б то не було і в яких би то не було обставинах якраз доводить дійсність того, що підтверджується і тим самим підводить під нього солідні підстави. Адже ж Актом 30 червня не проголошується нічого нового, лише підтверджується вияв "волі українського народу".

Загально відомо, що ні Українська Центральна Рада, ні Трудовий Конґрес, еманацією якого була Директорія і її дальші уряди Української Народної Республіки, не були створені "свобідним волевиявленням української нації" в її цілому, а тільки головно і переважно волевиявленням українських соціялістичних партій. До першої, як відомо, не допущено представників заможніх хліборобів, а натомість допущено ворожих українській державі соціялістичних представників т.зв. "національних меншин". А до другого /Трудового Конґресу/ недопущено української інтеліґенції вище адвокацьких і лікарських помічників. Отже, якщо обидві перші, вгорі згадані інституції, оголосили свої акти волею кількох політичних угруповань / у тому і неукраїнських/, а не вільним волевиявленням української нації, а в другому випадку, третя іституція, проголосила свій акт волею лише одного, зате чисто українського державницького угруповання /яке попередні акти підтверджувало/, то в обох випадках можна і належить спостерігати лише різницю кількісну, а не принципіяльну, з тим, що різниця якісна може вказати на перевагу хіба Акту 30 червня 1941 р.

Крім того, стоячи на засадах непорушности волі цілої нації в актах 22 січня 1918 і 1919 років,належало б з такою ж послідовністю відкинути і акт проголошення державної незалежности Карпацької України 15 березня 1939 року, бо він був проголошений волею частини українського народу, яка брала формальну участь у проголошенні акту соборности 22 січня 1919 року.

Одначе Акту 15 березня в Хусті, ані його формально-правного, ані загальнонаціонального значення не наважується покищо заперечувати ніяка українська державницька концепція чи угруповання.

Але звернемось до історичних корестей, які випливають з Акту 30 червня 1941 р. для нашого народу.

Ця подія, як і Акт 15 березня 1939 р. в Хусті, засвідчила, що нарід український ніколи не погоджувався і не хоче погоджуватися на жодну опіку старших чи молодших "слов"янських братів" та інших, що він хоче жити у своїй хаті і своєю правдою і що кожний раз і при кожній нагоді він про те всім нагадає!

Тому не тільки Акт 30 червня 1941 року, а й усі можливі акти того роду в майбутньому ми мали б вітати і реклямувати на цілий світ, а не засуджувати, як це роблять деякі наші "патріоти".

Особливе значення набирає той Акт і через те, що він відбувся саме у Львові, на воротях якого написано: "Семпер Фіделіс" і повішено знак польського ордену "Віртуті Мілітарі". Отже, 30 червня 1941 року Львів голосно на цілий світ засвідчив через свою українську радіостанцію, що він був, є і залишиться "Семпер Фіделіс" не "Ойчизнє Польскей", а тільки українській Батьківщині...

Залишається ще один закид:

Акт 30 червня і дальші з ним пов"язані дії коштують Україну багато жертв і крови її найкращих дітей.

Про те годі сперечатись. Тут є речева правда, але її інтерпретація залежить від психологічного наставлення людей: одні живуть для України, а другі з України. Тому й підхід до цієї справи різний в обох групах. Для цих других досить "культурного" чи якогось там ще розвитку нашого народу. Для них вистачить мати університети і академії, в яких існує українська мова, не зважаючи на те, хто і про що в них навчає. Це, так би мовити, патріотизм клясово-матеріялістичний.

Інші ж люди першої категорії, твердять, що важливіши є не самий факт існування українських шкіл, кооператив і доброї картоплі на нашій землі, а щось інше, а власне: хто є господарем тої землі, про що він навчає на тій землі її мешканців, яку їм душу творить. Тій групі першою і найбільшою мірою "імпонує" власна держава, в якій господарем має бути ввесь український народ. Це, так би мовити, патріотизм ідеалістично-безклясовий.

Людям обидвох згаданих світоглядів тяжко зрозуміти один одного, тому і ставлення їх до Акту 30 червня цілком різне і часто - протилежне.

Але, як виявила історія після 30 червня 1941 р., світогляд ідеалістично-безклясовий - більш реальний і практичний. Бо ліпше і практичніше, виховавши дитину, післати її в бій з ворогом, аніж допустити, щоб її згноїли в концтаборах Сибіру.

Тому і під тим оглядом Ак 30 червня 1941 р. належить уважати славним і корисним, бо він цілому світові показав, що український нарід - нарід лицарський..."

ж ж ж ж

Не маємо на думці зводити тут бій за значення Акту 30 червня, бо за нього вже дали бій ті найкращі сини й дочки України, що віддали своє життя в боротьбі з московськими і гітлерівськими окупантами.

Не заперечуємо факту, що після того, коли німці почали репресії

проти відновленої української держави, дехто з українських політичних, наукових і культурних діячів, зокрема з-поміж краківської еміграції, змінив свою думку про Акт 30 червня, "переставився" на більш "практичні" і вигідніші позиції, пристосовуючись до політичної коньюнктури. Але ніхто з творців Акту 30 червня не зрадив його, ні його ідей, і саме вони творили й залишили ясні, несплямлені сторінки нашої історичної боротьби з гітлерівськими і московськими наізниками, а не ті, що пристосовувались. Багато з тих згаданих "практичних" діячів "преставлялись" були ще раз, саме тоді, коли війна закінчилась розгромом Райху і була небезпека, що альянти можуть оскаржити декого за колябрацію з німцями. Тоді по різних таборах для втікачів-переселенців в Европі всі були "націоналістами", навіть "бандерівцями", всі поклікались на своє прихильне ставлення до Акту 30 червня, до боротьби УПА, бо це був найсильніший і єдиний доказ спротиву гітлерівському загарбництву та революційно-визвольної боротьби українського народу.

Нікому не відбираємо права мати свої упередження до творців Акту 30 червня, але сумніваємося у вартості патріотизму та політично-визвольної концепції тих людей, які заперечують історичне значення відновлення Української держави в 1941 р. і намагаються очорнювати самий Акт. Чи не краще залишити цю ролю московським большевикам, які усі акти відновлення української державности заперечують лайкою, брехнею та огидними наклепами. Ми, напр., аж ніяк не погоджуємося з політичними ідеями і москофільством українських соціялістичних партій доби наших визвольних змагань у 1917-21 роках, але IV-го Універсалу УЦРади не плямимо, навпаки, висвітлюємо його як справжній вияв волі українського народу і на ньому ґрунтуємо дальший розвиток нашої національно-визвольної боротьби, що випливала з його ідей. Але ж і від IV-го Універсалу не почалась історія Української держави і нації, він - так як і Акт 30 червня - був тільки відновленням української державности, ствердженням волі і бажань українського народу.

Акт 30 червня 1941 р. започаткував новий етап української визвольної боротьби, дав ідейні основи масовій революційній дії УПА і українського націоналістичного підпілля та великою мірою спричинився до розгорнення широкого визволного фронту всіх поневолених Москвою народів, особливо тих революційних елементів, що сьогодні об"єднані в АБН-і. Він горить незгасним маяком-дороговказом, що вказує нам єдиний шлях до національного визволення. Пригадує нам, що й сьогодні на землях нашої поневоленої Батьківщини йде важка боротьба з московськими окупантами, що український підпільний націоналістичний рух зростає в силу і вже жодні намагання московських окупантів не спроможні здушити волі і прагнень українського народу, що виявлені в наших історичних актах. І саме на ідеях Актів 22 січня 1918 і 1919 років, 15 березня 1939 р. в Хусті та 30 червня 1941 р., як на єдинотривалих фундаментах українського державного відродження постане вільна Суверенна Соборна Українська Держава.

/гд/

ЖЖЖЖЖЖЖЖЖЖЖЖ

ЖЖЖЖЖЖ

Ж

Ігор ШАНКОВСЬКИЙ

ПЕРЕДДЕНЬ ЗУСТРІЧЕЙ

/ Уривок із поеми-епопеї, 1941 рік /

... Надвечір,
ще скрадаючись,
погоні
лякаючись - допав я до села.
Дорогами втікали скрізь червоні,
Линали постріли, ясніла заграва,
вантажні авта захлинались в гоні.
І враз - хатина,
сад,
передімною -
заскавулів собака на припоні.

Там
якась сім"я -
мене сховала у садибній клуні,
а господиня з"їсти принесла.

Дали вони мені селянський одяг,
бо я, як і вони - селянський син!
У нім крізь фронт пройшов,
а там - дав ходу,
доба минула - в батьків дім ввійшов.
У рідній хаті пив свячену воду,
молився вдячно, довго до ікон.

За кілька днів позвав мене вістун,
і знов в дорогу, з відділом ОУН.
І знов у Львів! Радощі, промови,
І Ярослав Стецько, і сад голів...
Тридцятим червня, стародавній Львове,
ти волю закріпляв своїх синів!

А в небі - літаків грізне гудіння,
із далека - невпинний гул боїв,
чобіт німецьких рівне тупотіння
і передгроззя - хмари з-над лісів...

жжжжж

Юрій Липа

З ПОЕМИ "СІМНАДЦЯТИЙ"

- Вперед, Україно! В тебе тяжкі стопи!
Пожари хат димляться з-під них:
Ні Росії, ні Європі
Не розуміти синів Твоїх!

Це не ті - балакучі, розумні,
І не ті - жалібні пісні,-
Мовчазливі, думні,
У поломінному сні.

Микола Верес

Ч Е Р В Е Н Ь

Мов блискавка, надвоє передерши
Небес загрозовичених альков,
В задимленім, далекім сорок першім
Ти, червню райдужневий мій, прийшов.

І сонце засміялося над Юром,
Над повенню укві тчаних голів,
Здавалося - ніколи більше бурі
Не буде на оновленій землі.

Здавалось, що омріяну годину
Звіща усім церков святочний дзвін,
Що в течію з"єднається єдину
Увільнені Дніпро, Дністер і Дін.

Здавалося... Здавалось так багато
Та паростки жевріючих надій
Зів"янули, понівечені катом,
Що нам приніс ще гірший буревій.

Зів"янули?... О, ні, вони живучі
Безсмертям закарбовані вони,
І подих Володимира на кручах
Й полтавської бравурність рівнини...

Чергуються невпинно дні і ночі,
А в ранковім пробудженні бори
З гаями і левадами шепочуть
Про пам"ятні червневі вечори,

Про батька, що в тюрмі закатували,
Про кров неупокорених синів,
Краплина де свята її упала,
Там маків первоцвіт зарум"янів.

І з гордістю пригадую сьогодні
Їх зливу на Личакові... Гей-гей, -
Ці маківки - то сила народня,
То спомин минулих епопей.

А обрії наближуть останню
Із червнем полум"яним в небесах,
Тим червнем, що сьогодні в сподіваннях,
Стремліннях наших, мріях і ділах.

Тим пам"ятним, який у сорок першім
Між зударів роздвоєних заграв
Дерзанням споконвічного довершив,
Що січень в вісімнадцятім почав!

Червень, 1961 р.

Ж Ж Ж Ж Ж

О. Ольжич

ЯСНІЄ ЗАЛІЗНА ДЕРЖАВА.

Розкрийте зіниці, розкрийте серця,
Черпайте кристальне повітря.
Од віку земля не зазнала бо ця
Такого безкрайного вітру.

Він віє шалений над стернями днів
Диханням незламної волі
Від дальних пікетів, вартових вогнів
Імперії Двох Сухоцолів.

Він віє диханням солоним, як кров
Тугим океанових надрів,
Що їх Севастопіль навсе розпоров
Кільватерним ладом ескадри.

Над хижим простором Верхів"я-Памір,
Сліпуча і вічна, як слава,
Напружена арка на цоколі гір
Ясніє Залізна Держава.

Ж Ж Ж Ж Ж

Євген МАЛАНЮК

В Л А Д А

Вона виростає, як буря, як шквал,
спадає мечем і пожаром,
вдаряє кордоном у груди навал,
нестерпним осліплює чаром.

Вона - як обіймів напруга п"янка,
як пристрасти хвиля жагуча...
Та крицею твердне державна рука,
Бо глянь під вершиною - круча.

Лиш крок, лиш несхоплена хиба, як мить,
Секунда полегші й перерви -
і серце порожнявою загримить,
нитками потріскають нерви.

То ж на хвилю, удар на удар,
однаково - сонце чи хмари.
Бо влада - це серце. В ній доля і дар,
і щастя пекуче, і кара

20.6. 1941 р.

Ж Ж Ж Ж Ж

Петро ГЕТЬМАНЕЦЬ

НА РОЗПУТТЯХ ХИСТКИХ...

На розпуттях хистких неповторних доріг,
під грозою шаліючим небом,
я святую любов в серці свому зберіг,
Україно-вітчизно, до тебе.

Усім чаром своїх наддніпрянських степів,
буйним гуком козацької Січі
Ти живеш, як безсмертя, у крові моїй,
як порив сил палких, таємничих.

Усім жахом Полтави, Базару і Крут,
страшним рабством і кров"ю Петлюри
Ти мене обернула у месницький бунт,
в світлий рокіт крилатої бурі.

Поки сонце свободи над степом Твоїм
Величавим вогнем не засвітить, -
буду тямити з болем Твій пострах руїн,
буду месницьким бунтом шаліти!

ФФФ Ф ФФФ

Леонід ПОЛТАВА

МОЯ УКРАЇНА

Не гладенькі вітри, не блакить тополина,
Не сумні вітряки, що чекають вітрів,
І не сонне блаженство глухих хуторів, -
Ні, сьогодні моя не така Україна.
Ти виходиш твердою, стрімкою ходою
Потайними стежками лісів і лугів,
І змиваєш сліди річковою водою,
І вкриваєшся сіном промерзлих стогів;
Ти підносиш обріз і рахуєш патрони,
Ти із кулями - серце вкладаєш в обріз,
Щоб злітав не один, - а сотні ешелонів,
Щоб не сльози летіли, - а шмаття коліс;
Ти приносиш пісок, - сипнути в машини,
Ти стоїш на безсонних повстанських постах,
Ні, сьогодні - на щастя - моя Україно,
Ти уже не така тополино-проста!
Наче домна, кипиш і клекочеш зловісно,
Домна та, що у ній - не метал, не руда,
А усе твоє: радість і щастя, і пісня,
Навіть мова твоя, і любов, і хода.
Так не можна умерти. Такі не вмирають.
Хай скоріш тужавіє жадане лиття,
Щоб усі наші муки - оплатились докраю,
Щоб усі наші смерті - були для життя,
Щоб кордонів багнети розсунулись стіни
І у рідне гніздо - позліталась сім"я...
Я щасливий за тебе, моя Україно, -
Воскресаюча Мати моя!

Франція, 1949.

Редакції цього Ювілейного Збірника рефератів на свято відновлення незалежности України пощастило відшукати Звернення Обласного Проводу ОУН в Україні з 1943 року, яке друкуємо без змін.

СЛАВА УКРАЇНІ! ГЕРОЯМ СЛАВА !

В ДНІ 30. ЧЕРВНЯ 1941 р. ВОЛЕЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
було П Р О Г О Л О Ш Е Н О у ЛЬВОВІ
С А М О С Т І Й Н І С Т Ь У К Р А Ї Н И

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ !

Три роки минає з тієї хвилини, коли в день 30 червня 1941 року було проголошено відродження і САМОСТІЙНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ. Це був могутній акт волі українського народу, що по двох довгих десятиріччях московсько-большевицької неволі заявив своє священне право на самостійне державне життя. Це був яскравий доказ невміручости української нації, що, по героїчно закінчених Визвольних Змаганнях 1917-21 років, незалежно від безперервного окупантського терору, ні на мент не зрезигнувала зі своєї державности і не перервала боротьби за неї. І хоч боротьба ця принесла великі жертви українському народові, хоч сотні тисяч кращих синів гинули на далеких степах Туркестану, серед морозів льодового океану або в тюрмах НКВД, то це ні трохи не послабило волі українського народу до самостійного життя. І, коли на німецько-большевицькому кордоні впали перші стріли, коли імперіялістична війна почалася переносити на землі України, тоді пролунав могутній голос, що доказав, ЩО ЖИВЕ І НЕ ВМИРАЄ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД, ЩО НА ПРЮ УСІМ ВОРОЖИМ СИЛАМ, ВІН ЗНОВУ ВСТАЄ ДО ВІЛЬНОГО і НЕЗАЛЕЖНОГО ЖИТТЯ.

Широкою хвилею радости, запалу й захоплення прийняли українські народні маси АКТ 30 червня 1941 року. По всьому краю, над Дністром і Дніпром, пройшли могутні народні маніфестації, що щиро вітали відродження української державности. Це здійснювалася завітня мрія гнобленого і експлуатованого народу, що тепер давав свобідний вияв своєї волі.

Але тут же прийшов удар. Так само, як у 1918 році московсько-большевицькі імперіялісти не визнали проголошеної тоді в день 22 січня Самостійности України і на молоду Українську Народню Республіку послали війною банди Муравйова, так само в 1941 році новий імперіялістичний, німецький загарбник відразу вдарив по українській дердавності, ліквідував її вільний Уряд, громив організоване українське національне державне життя, українську землю він порізав штучними кордонами, він створив сміхотворні Райхкомісаряти, Галицької губернії, і Трансністрії, насильно вириваючи живе тіло з одного материка. Він завів на українських землях нечуваний терор, Україну обернув в колонію, а українські народні маси -в працюючих рабів. Цю ганебну свою роботу німецькі імперіялісти прикривають ширмою "визволення" України від большевизму. Це так само, як в 1918 році большевики "визволяли" нас від Української Державности, цебто від нашої волі і від нашого хліба.

Та помилилися німецькі імперіялісти, коли думали, що легко проведуть український нарід в ярмо. Вільнолюбний український нарід, як і всі другі поневолені народи Сходу, не погодився протягом довгих 23 років із московсько-большевицькою неволею і вів із нею безперервну боротьбу.

Тому також він не погодився з новою неволею, в яку пхнув його новий, німецький, імперіялістичний загарбник! Український Нарід не буде пасивно пригдядатися своїому винищуванню і зумів оборонити своє право на існування і самостійне життя.

При тому український нарід свідомий,що тільки цілковитий розгром імперіялістів у спільній боротбі всіх поневолених може принести йому волю. Тому тільки на шляхах революційної боротьби шукає український нарід свойого визволення Він знає,що загнані в тупик та передбачуючі свій упадок, німецький і московсько-большевицький імперіялісти намагаються і намагатимуться приєднати для себе український нарід,щоб примусити його кривавитися за їхні імперіялістичні інтереси.Сьогодні, під впливом вснаження на всіх фронтах та в наслідок зросту революційних сил поневолених народів, німецько-московські імперіялісти прикидаютьяє приятелями українського народу,а навіть його самостійного життя та кличуть у спільний з ним фронт.

АЛЕ З ТИМИ, ЩО НЕЩАДНО РОЗГРОМИЛИ НАШІ САМОСТІЙНИЦЬКІ АКТИ з 22 СІЧНЯ 1918 РОКУ І З 30 ЧЕРВНЯ 1941 РОКУ,з ТИМИ, ЩО ТЕРОРОМ І НАСИЛЬСТВОМ ВІДПОВІЛИ НА НАШУ САМОСТІЙНИЦЬКУ БОРОТЬБУ,-УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД В ОДИН СПІЛЬНИЙ ФРОНТ З ВОРОГАМИ НЕ ПІДЕ, ЗА ЇХНІ ІМПЕРІЯЛІСТИЧНІ ІНТЕРЕСИ КРОВАВИТИСЯ НЕ БУДЕ І СЕБЕ ОБМАНЮВАТИ НЕ ДОЗВОЛИТЬ!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДЕ!

ТВОЯ ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОЛІТИЧНО-ЗБРОЙНА СИЛА ПОВСТАНЕ ТІЛЬКИ В ТВОЇЙ ВСЕНАРОДНІЙ, В ЄДИНОМУ ФРОНТІ ОБ"ЄДНАНІ Й РЕВОЛЮЦІЙНІЙ БОРОТЬБІ ВСІХ ВЕРСТВ І ВСІХ ЗЕМЕЛЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ ПРОТИ НІМЕЦЬКО-МОСКОВСЬКИХ ІМПЕРІЯЛІСТІВ.

Помочі в Твоїй визвольній боротьбі Тобі від окупантів не ждати! Вони ніколи не дозволять на організування сили, яка відтак могла б стати небезпскою для них. Москва, як і Берлін, хоче здобути для себе гарматне м"ясо, щоб відтак нас ще більше поневолити! Волю Україні принесуть і українську держави здобудуть не колонія льні українські частини в німецькій чи большевицькій армії, але одна, незалежно від волі німецького чи московського окупантів, організована революційно-визвольна сила українського народу.

Український народе!

З кожним днем росте і міцніє фронт поневолених народів проти німецьких і московських імперіялістів. Український нарід - це одне могутнє звено цього фронту. Без визволення України, без відбудови української держави - не здобути волі другим поневоленим народам С оду!

Український народе!

Сучасна імперіялістична війна вступила в свою вирішальну стадію. Поруч з ослабленням імперіялістів,вони то обіцянками, то збільшеним терором намагаються вдержатися на українських землях. На залицяння і маневри мусимо відповісти скріпленою національною чуйністю. Бульте обережні,коли змушені важким становищем, вовки приходять до Вас в овечій шкурі! ОБОРОНИ! УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД ХОЧЕ І БУДЕ ЖИТИ І ТОМУ НЕ ДАСТЬ СЕБЕ МОВЧКИ ВИНИЩУВАТИ!

Ставайте в ряди революційно-визвольної боротьби з імперіялістами!

Зміцнюйте єдиний революційний фронт українського народу!

За свободу народам і людині!

За новий,тривалий і незнищимий 22 січня 1918 і 30-го червня 1941 роу!

М.Постою, 30 червня 1943 року.

СЛАВА УКРАЇНІ - ГЕРОЯМ СЛАВА!

ОБЛАСНИЙ ПРОВІД
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ!

1941-1981

40th Anniversary of June 30, 1941

The date of June 30 is of special importance to Ukrainians throughout the world. On that day in 1941 in Liviv the Ukrainian Liberation Movement issued a Declaration of Independence of Ukraine, and a Ukrainian National Government was established.

This action came after the German-Soviet war was started on June 22, 1941, and the Red Army, pressed by the overwhelming German forces, was in full retreat. The Ukrainian political leaders decided to take advantage of the confusion and demoralization of the Sovit armed forces and the underground units of the Organisation of Ukrainian Nationalists (O.U.N.) were ordered to seize control of all important cities and regions in Ukraine. The idea was to put the German Government before an accomplished fact and to force the Germans to disclose their policy in respect to Ukraine and other East European nations.

The Germans, how ever, were not willing to respect the wishes of nations subjugated by Russia. They started war in order to obtain new land for colonization and came as conquerors not liberators. The formation of Ukrainian National Government and the spontaneous organization of the Ukrainian administration in the country freed from the Russian yoke was met with the swift reaction of the Gestapo which arrested the members of the Ukrainian Government including Prime Minister Y.Stetzko and the O.U.N. Leader S.Bandera, and started an action against the Ukrainian people.

The Ukrainian independence was shortlived, but the Germans did not achieve their objective in the struggle with the Ukrainian Liberation Movement. It went underground again and the conqueror faced a well organizad armed resistance of the people who demonstrated not only their willingness to be free, but also their readiness to fight for their freedom and independence. After the collapse of German invaders Ukrainians continued their fight against Russian oppressors.

The Second World Was did not bring freedom for Ukrainian and other East European peoples. New peoples were conquered by the Russian imperialists and the Western world faces now a challenge which has no comparison in the history of mankind.

The Ukrainia nation continues the fight for freedom and independence in a belief that the ultimate objective of this great struggle will be achieved in the future.

On this occasion the Ukrainians throughout the world appeal to the free world for support and understanding. Today the struggle waged by Russian totalitarian menace and, helping the struggle of Ukraine and other enslaved nations, the Western world helps itself.

Only the liberation of all enslaved people within the Soviet Russian bloc will bring lasting peace all over the world.

JUNE 30th 1941

The regaining and the renewal of Ukrainian national independence has not been rendered futile by the lost liberation strugglr of 1917-21. The aims of the Ukrainian liberation-movement remain, regardless of the unfavourable world-political constellation and the difficult situation in Ukraine which was caused by occupation, on

the same plane. The revival of political nationalism in Ukraine is lending strength to these Ukrainian political exertions and has created new foundations for the concentration of the fight to obtain the long-desired independence.

In this, the Ukrainian Military Organization (U.V.O.) and the Organization of Ukrainian Nationalists (O.U.N.) played a prominent part and prepared the ground for the recovery of Ukrainian independence.

After the outbreak of the Second World War and the occupation of Western Ukraine by the Soviets, O.U.N. came out into an open, total and intense warfare with bolshevism. The political situation in general was, in the first two years of the war, not favourable for Ukrainian endeavours. On the contrary, all signs pointed to an anti-Ukrainian attitude, not only in Nazi Germany, but also in the camp of the Western Allies.

Neither Hitler's urge towards the East nor Roosevelt's positive attitude towards the Soviets and his idea that here was a possibility of a "co-operation between free America and socialist Russia"could find any room for Ukrainian interests. From all these arguments the conclusion may be drawn that the circumstances were anything but favourable for the restoration of the Ukrainian State. The Russo-German War also brought with it no fundamental change in the general state of affairs; it caused only a rapid development of these conditions.

Shortly after the outbreak of the war, on June 30th, 1941, the Ukrainian National Assembly in Lviv restored the Ukrainian Independent State, at the initiative of the O.U.N. and with active co-operation of all Ukrainian classes and political parties.

"1. In accordance with the expressed wishes of the Ukrainian people, the Organization of Ukrainian Nationalists (O.U.N.), under the leadership of Stepan Bandera, proclaims the restoration of the Ukrainian State, for which entire generations of Ukraine's finest sons have fallen.

The O.U.N., which, under the direction and leadership of its leader, Evhen Konovalets, has during the last centuries of bloody, Muscovite-bolshevist oppression, waged an uncompromising fight for liberty, summons the Ukrainian nation not to lay their weapons aside until a sovereign Ukrainian supreme power has been set up on all Ukrainian territory.

The sovereign Ukrainian power will ensure for the Ukrainian nation order, right, all-round development of all its powers and the furthering of its interests.

2. In Western Ukraine, the Ukrainian executive power is arising, which will place itself at the disposal of the Ukrainian national government which will be formed in the capital of Ukraine, Kyiv.

The Ukrainian national-revolutionary army which is being formed on Ukrainian territory will continue to fight against the Muscovite for a sovereign and united State and a new and just order in the world.

Long live the sovereign Ukrainian State !
Long live the Organazation of Ukrainian Nationalists !
Long live the leader of the Organization of Ukrainian Nationalists-Stepan Bandera !

Given under our hand in the city of Lviv, June 30th, 1941.

Jaroslav Stetzko
Chairman of the National Assembly".

The two heads of the Ukrainian Churches, Metropolitan Andrej Sheptycky and Bishop Polikarp, issued, on July 1st and July 10th 1941, suitable pastoral letters requesting the Ukrainian people to orderliness, obedience and co-operation with the newly-formed Government.

The temporary Ukrainian Government was formed by Mr. Jaroslav Stetzko, who was at the same time, Chairman of the National Assembly. Those taking part in it included members of the Organization of Ukrainian Nationalists (O.U.N.), the Ukrainian National-Democratic Union (U.N.D.O.), the Ukrainian Radical-Socialist Party (U.S.R.P.), the National Unity Front (F.N.E.) and independent members. The formation of a coalition Government met the demands of the hour, and was approved by the Ukrainian public. The composition of this Ukrainian Government was as follows: Jaroslav Stetzko (O.U.N.) - Premier and Minister of Labour and Social Welfare; Prof. Dr. N.Panchyshyn (independent)-First Vice-Premier and Minister of Health; Mgr. Lev Rebet (O.U.N.)-Second vice-Premier; K.Lymiv-Legenda (O.U.N.)-Minister of Political Co-ordination; Volodymyr Stachiv (O.U.N.)-Foreign Secretary; Dr. Kost Pankivsky (independent)-First Deputy Foreign Secretary; Dr. Maritchak-Second Deputy Foreign Secretary; Dr. Lysyj (U.S.R.P.)-Home Secretary; M.Lebid (O.U.N.)-Minister of Security; Dr. W.Horbovyj (O.U.N.)-Minister of Justice; Gen. Vsevolod Petriv (independent)-Minister of War; R.Shuchevych, later General Taras Chuprynka, C-in-C U.P.A. (O.U.N.) First Deputy Minister of War; O.Hasyn, later Chief of Staff, U.P.A. (O.U.N.)-Second Deputy Minister of War; Ing. Chraplywyj (U.N.D.O.)-Minister of Agriculture; J.Piasetzky (F.N.E.)-Minister of Forestry; Ing. F.Pavlykovsky (U.N.D.O.)-Minister of Economic Affairs; R.Ilnyzky-Second Deputy Minister of Economic Affairs; Ing. Olchovyj (independent)-Minister of Finance; Haj-Holovko (independent)-Minister of Information and Press; St.Lenkavsky (O.U.N.)-Deputy Minister of Information and Press; Prof. Dr. Radzykevych(independent)-Minister of Education and Culture; Prof. Turchyn(independent)-First Deputy Minister of Education and Culture; Dr. N.Rosliak (U.S.R.P.)-Chancellor of the Exchequer.

Temporarily as the legislative body existed the Ukrainian National Council under the chairmanship of Dr. Kost Levitsky (U.N.D.O.), the senior Ukrainian politician; it was composed of representatives of all Ukrainian parties, social classes, and churches.

The newly-formed Ukrainian Government began at once to build up the apparatus of State and endeavoured to develop Ukrainian political life. It wanted to create a basis for the strengthening of the Ukrainian State and, in addition, to continue the fight against bolshevism.

After the crafty arrest of the members of the Ukrainian Government, the Organization of Ukrainian Nationalists, supported by the entire Ukrainian nation, took up the uncompromising struggle, on two fronts, against Nazism and Bolshevism.

In this struggle, the Ukrainian nation stood quite alone in Europe. The West-European nations, such as France, lay beaten to the ground and were not able, at this time, to offer any kind of assistance. The Western Allies, the U.S.A. and Great Britain, were on the side of the Soviets. Ukraine was quite on her own, and remains so until this day. The 30th of June, 1941, today symbolises the Ukrainian nation's fight, despite all obstacles and attacks, for the attainment of an independence which is based on the liberty of all peoples.

****
*****
***

З М І С Т

		СТ.
1.	Вступне Слово Голови Ювілейного Комітету	
2.	Слово Голови Державного Правління	1
3.	Акт Проголошення Відновлення Української Державности	3
4.	Пастирський лист Митрополита Кир Андрея	3
5.	Посланіє Преосвященного Полікарпа Єпископа Луцького	4
6.	"Уперед" - П.Гетьманець /вірш/	5
7.	"Візія" - М.Боєслав /поезія/	5
8.	Акт 30-го червня 1941 року - Степан Бандера	6
9.	"Київ" - Андрій Гарасевич /поезія/	9
10.	Історичне Значення Акту 30 Червня 1941 р. Дмитро Донцов	10
11.	Відновлення Української Державности	12
12.	30 Червня 1941 року /гд/	15
13.	"Переддень Зустрічей" - Ігор Шанковський /поема/	26
14.	"З поеми "Сімнадцятий" - Юрій Липа /уривок/	26
15.	"Червень" - М.Верес	27
16.	"Ясніє Залізна Держава" - О.Ольжич	28
17.	"Влада" - Євген Маланюк	28
18.	"На розпуттях хистких"... - П.Гетьманець /поезія/	29
19.	"Моя Україна" - Леонід Полтава	29
20.	Проголошення Самостійности України - Обласний Провід ОУН на Рідних Землях, 1943 р.	30
21.	40th Anniversary of June 30, 1941	32

******
****
**

PUBLISHED BY:
COMMEMORATIVE COMMITTEE IN GREAT BRITAIN
49, Linden Gardens,
London, W2 4HG